

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי
וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקטקסט על פ' הרמב"ם

משנה מסכת חגיגה (מ)

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

[א](#)

[פרק](#)

[פרק א](#) - [משנה א](#)

הכל תיבין בראיה, חוץ מחרש, שוטה וקטן,

וְטַמְטוּם, וְאַנְדְרוּגִינוּס, וְנָשִׁים, וְעַבְדִּים
שְׂאִינָם מִשְׁחַרְרִים, הַחֲגֹר, וְהַסּוּמָא, וְהַחוּלָה, וְהַזָּקֹן,
וְהַזָּקֹן, וְכִי שְׂאִינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת בְּרִגְלָיו. אִיזָהוּ
קָטָן, כֹּל שְׂאִינוֹ יָכוֹל לָרְכּוֹב עַל כְּתָפָיו שֶׁל אָבִיו
וְלַעֲלוֹת מִירוּשָׁלַיִם לְהַר הַבַּיִת, דְּבָרֵי בֵּית
שֹׁמֵאִי. וּבֵית הַלֵּל אֲוֹמְרִים, כֹּל שְׂאִינוֹ יָכוֹל
לְאַחֵז בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו וְלַעֲלוֹת מִירוּשָׁלַיִם לְהַר
הַבַּיִת, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כג) שְׁלֹשׁ רִגְלִים :

ר"ע מברטנורה **הכל חיבין בראיה**. בְּמִצְוֹת יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה, שְׂצָרִיד
לְהַתְרָאוֹת בְּעֶזְרָה בְּרִגְלֵי. וְהַכֹּל לְאַתּוּי מִי שְׂחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוּרִין.
וְאִין בֶּן הַלְכָה, שְׂמִי שְׂחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוּרִין פְּטוּר מִן הַרְאִיָּה מִפְּנֵי
צַד עֲבָדוֹת שָׁבוּ : **חוץ מחרש**. וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא מְדַבֵּר, וְאִפְלוּ חֲרֹשׁ בְּאֲזָנוֹ
אַחַת פְּטוּר, דְּכָתִיב (דְּבָרִים לא) בְּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת אֶת פָּנֵי ה', וְכָתִיב
בְּתַרְיָה לְמַעַן יִשְׁמְעוּ **[א]**. פָּרַט לְמִי שְׂאִין לוֹ שְׂמִיעָה גְמוּרָה. וְהַשּׁוֹמֵעַ
וְאִינוֹ מְדַבֵּר נְמִי פְטוּר, דְּכָתִיב וּלְמַעַן יִלְמְדוּ : **שוטה וקטן**. דְּלֹאוּ בְּנֵי
חַיִּיבָא נִינְהוּ, שֶׁהֵן פְּטוּרִין מִכָּל הַמִּצְוֹת. וְקָטָן שְׂיָכוֹל לְאַחֵז בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו
וְלַעֲלוֹת מִירוּשָׁלַיִם לְהַר הַבַּיִת, אָבִיו חַיִּב לְהַעֲלוֹתוֹ כְּדִי לְחַנְכוֹ בְּמִצְוֹת,
כְּדֹאמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְקַמֵּן בְּמִתְנִיתִין : **וטמטום ואנדרוגינוס, נשים**
ועבדים שאינן משחררין. כֹּל הַנִּי אֲמַעִיטוּ מִזְכוּרָה, פָּרַט לְטַמְטוּם
וְאַנְדְרוּגִינוּס וְנָשִׁים שְׂאִינָן בְּכָלֵל זְכוּרָה, וְכֹל מִצְוָה שְׂאִין נָשִׁים חַיִּבוֹת בָּהּ
אִין הַעֲבָדִים חַיִּבִין בָּהּ. וְעוֹד הָרִי הוּא אֹמֵר בְּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת,
וְעַבְדִּים לֹאוּ בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ : **החגור והחולה והזקן ושאינו יכל**
לעלות ברגליו. מִירוּשָׁלַיִם **[ב]** לְעֶזְרָה, כְּגוֹן שֶׁהוּא מְעַנֵּג בְּיֹתֵר. כֹּל הַנִּי
יִלְפִינָן לְהוֹ מְדַכְתִּיב שְׁלֹשׁ רִגְלִים, יִצְאוּ אֵלָיו שְׂאִינָן יָכוֹלִין לַעֲלוֹת
בְּרִגְלֵיהֶם : **והסומא**. דְּכָתִיב בְּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת, כְּשֶׁם שֶׁהֵם בָּאִים
לְהַרְאוֹת כְּדִי הֵם בָּאִין לִרְאוֹת הַר קְדֻשׁוֹ **[ג]** וּבֵית שְׂכִינְתּוֹ, לְאַפּוֹקֵי סוּמָא
וְאִפְלוּ בְּעֵינוֹ אַחַת, שֶׁהָרִי אִין רְאִיתוֹ שְׁלֵמָה : **שלוש רגלים**. הָרְאוּי לַעֲלוֹת
בְּרִגְלָיו חַיִּבוֹ הַכְּתוּב, וְכִינֵן דְּגָדוּל פְּטוּר מִן הַתּוֹרָה, קָטָן נְמִי לֹאוּ בֶּר חֲנוּדָה
הוּא : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** בְּפֶרֶשֶׁת הַקֹּהֵל. וְיִלְפִינָן רְאִיָּה רְאִיָּה. וּמִתְנִיתִין דְּקִתְנֵי חֲרֹשׁ
סִתָּם, וְהַתָּנָן בְּפֶרֶק קָמָא דְתֵרוּמוֹת מְשֻׁנָּה ב' חֲרֹשׁ שְׂדַבְרוּ כּוּי אִינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ
וְלֹא מְדַבֵּר, אֲמַרִינָן בְּגִמְרָא דְמִתְנִיתִין חֲסוּרֵי מַחְסָרָא וְהַכִּי קִתְנֵי כּוּי : **[ב]**
וּרְבוּתָא נְקֻט, דְּלֹא מְבַעֵיָא מְעִירוֹ דְלֹא מְצִי סְלִיק לְעֶזְרָה, וְהוּא הַדִּין נְמִי אִם
אִינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מְעִירוֹ לִירוּשָׁלַיִם. תּוֹסֵפוֹת : **[ג]** וּבְגִמְרָא, שְׁנֵאמַר יִרְאֶה

יְרָאָה כְּדָרְךָ שֶׁבֵּא לְרֵאוֹת (לפני המקום) בְּשָׁנִי עֵינָיו שֶׁל מְקוֹם, כִּדְּ בֵּא לְרֵאוֹת (המקום) בְּשָׁתִי עֵינָיו : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **הכל חייבין בראיה חוץ מחרש שוטה וקטן וכו':** ראייה היא מה שאמר הש"י יראה כל זכורך. ולפיכך זו המצוה אין חייבות בה נשים וטומטום ואנדרוגינוס. ואמר את פני האדון ה' מי שאין לו אלא אדון אחד יצא עבד ולפיכך העבדים פטורין. ואמר שלש רגלים אע"פ שרגל הוא המועד אבל לפי מה שאמר רגלים ולא אמר פעמים כמו שאמר במקום אחר ובאה הקבלה שהוא רומז שזו המצוה אינה חובה על מי שאינו יכול ללכת ברגליו ולפיכך יצא זקן וחגר וחולה. ועוד אמר לראות את פני ה' אלהיך ולפיכך אינו חובה אלא על מי שהוא רואה יצא סומא. ואמר במצות הקהל למען ישמעו ולמען ילמדו ולמדנו מזו הראייה שהיא בשנה השביעית לכל ראייה שאינה חובה על השוטה לפי שאינו למד. ולא על חרש לפי שאינו שומע. ואם חלתה רגלו אחת או עינו אחת או אזנו אחת אינו חייב בראייה לאמרו רגלים. ואמר בהקהל באזניהם ואמר לראות שתהא הראייה שלימה. ואמרו הכל חייבין בראייה להביא מי שחציו עבד וחציו בן חורין. וכבר הודעתך כי חזר מזה הדעת והדין אצלנו שלא נניח אדם חציו עבד וחציו בן חורין שלא יגמור פדיונו : (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, הָרְאִיָּה שְׁתֵּי כֶּסֶף, וְחִגִּיגָה
מָעָה כֶּסֶף. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, הָרְאִיָּה מָעָה
כֶּסֶף, וְחִגִּיגָה שְׁתֵּי כֶּסֶף :

ר"ע מברטנורה **הראייה שתי כסף.** גדול הבא לראות צריך להביא עולה, שְׂנַאֲמַר (שמות כג) לֹא יֵרְאוּ פְּנֵי רִיקָם **{ד}**, וְאִינָה פְּחוּתָה מִשְׁתֵּי מְעוֹת כֶּסֶף, שֶׁהֵם מִשְׁקָל שְׁשִׁים וּשְׁתַּיִם גֵּרְעִינֵי שְׁעָרָה מִן הַכֶּסֶף הַצָּרוּף : וְחִגִּיגָה. שְׁלֹמִי חִגִּיגָה, שֶׁאִמְרָה תוֹרָה (שמות יב) וְחִגְלָתָם **{ה}** אוֹתוֹ חַג לֵה', כְּלוּמַר הֵבִיאוּ שְׁלֹמִי חִגִּיגָה, אֵין פְּחוּתִים מִמָּעָה כֶּסֶף. וְאִף עַל פִּי שְׂאִין לְרֵאִיָּה וְלִחִגִּיגָה שְׁעוֹר, דְּכִתִּיב (דברים ט"ז) אִישׁ כְּמִתְּנֵת יָדוֹ, חֲכָמִים נִתְּנוּ בָּהֶם שְׁעוֹר לְמִטָּה, שֶׁלֹּא יֵבִיא פְּחוּת מִכָּאן : הָרְאִיָּה מָעָה כֶּסֶף וְחִגִּיגָה שְׁתֵּי כֶּסֶף. דְּשְׁלָמִים יֵשׁ בָּהֶם לְגִבּוֹהַ וְלִכְהֻנִּים וְלִבְעָלִים, לְפִיכֶךָ הוּ מְרַבֵּין מִן

העולות שאין בהן אלא לגבוה. וחוץ מעולת ראיה ושלמי חגיגה האמורים במתניתין עוד היו צריכים להביא מין אחר של שלמים, והן נקראים שלמי שמחה, דכתיב (שם כז) וזבחת שלמים (ו) ואכלת שם ושמחת. ושלמי שמחה הללו לא הזכרו כאן, ולא נתנו חכמים בהם שיעור. ונשים חיבות בהן באנשים, דעל השמחה נצטוו נשים, דכתיב (שם יד) ושמחת אתה וביתך (ז) : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ד) דנאמר חגיגה להדיוט ונאמר ראיה לגבוה מה חגיגה האמור להדיוט בראוי לו אף ראיה האמורה לגבוה בראוי לו. גמרא דף ז': (ה) משמע שאתם תהנו ממנו. ומנלן דקרבו בהמה הוא, פרש רש"י דכתיב נשמות כג לא ילין חלב חגי עד בקר, במידי דאית ליה חלב הקרב לגבוה: (ו) פסוק זה אינו פתוב בחג אלא גבי הר עיבל, ומשם ילפינן דסתם שמחה הוי בזבחת שלמים, ומינה דושמחת בחג הוי בזבחת שלמים. תוספות: (ז) והאי קרא במעשר שני פתיב. וצריך לומר דיליף ממעשר. תוספות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ב"ש אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה וכו': אמר ה' לא יראה את פני ה' ריקם רוצה לומר שיביא קרבן עולה בידו כשיעלה לחג ואלו העולות הם הנקראות עולות ראייה ונקראות ג"כ ראייה בחסרון מלת עולה. ואין לה שיעור למעלה בריבוי למה שאמר השם איש כמתנת ידו אבל אין ראוי להיות פחות מעולה במעה כסף והוא משקל ששה עשר שעורות מכסף. והחגיגה הוא מה שאמר השם וחגותם אותו חג לה' רוצה בזה שיביא קרבן שלמים ואלו השלמים נקראין חגיגה וג"כ אין להם קצבה ולא שיעור למעלה ואין ראוי שיהיו פחות משתי כסף והם שתיים ושלישים שעורות מכסף. וב"ש אומרים כי העולה צריך שתהיה מדמים יותר לפי שהיא כולה להשם. וב"ה אומרים כי שלמים יהיו הדמים שלהם יותר לפי שיש בהם חלק לשם וחלק לבעלים וחלק לכהנים ואלו הראיות והתשובות וטענות יקצר המקום הזה מלהגידם. ודע כי המצות שחייבין בהן ישראל ברגל שלשה והם הראייה והיא קרבן עולה וחגיגה והיא שלמים כמו שבארנו. והשמחה והיא ג"כ שלמים. ונקראין שלמי שמחה ואין להם גדר ולא שיעור ידוע והן חובה על הנשים ועל האנשים ועליהן אומר נשים חיבות בשמחה ולשון התורה וזבחת שלמים וגו' ושמחת לפני ה' אלהיך וזכור זה: (רמב"ם)

עולות במועד באות מן החליו, והשלמים מן המעשר. יום טוב ראשון של פסח, בית שמאי אומרים, מן החליו, ובית הלל אומרים, מן המעשר:

ר"ע מברטנורה **עולות במועד באות מן החליו.** מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, עולות נדרים ונדבות במועד באות, ביום טוב אין באות, ועולת ראיה באה אפלו ביום טוב, אף על גב דיש לה תשלומין כל שבעה, עקר מצותה ביום טוב ראשון, וכשהיא באה אינה באה אלא מן החליו. ושלמי שמחה באים מן המעשר, כלומר שישלם להביא שלמי שמחה ממועות של מעשר שני, דשלמי שמחה אין חובה במקום שיש בשר, והרי יש לו מעות מעשר שני להוציא בירושלים, הלכך יקנה בהם שלמים ויאכל. אבל חגיגת יום טוב הראשון הוא דבר שבחובה אפלו יש לו בשר הרבה, וכל דבר שהוא משום חובה אינו בא אלא מן החליו ולא מן המעשר: **ביום טוב הראשון של פסח.** הוא הדין ליום טוב ראשון של שאר רגלים. ולהכי נקט פסח, לפי שיש ערב פסח חגיגה אחרת, כשהיתה חבורת הפסח מרבה היו מביאין עמו חגיגה כדי שיהא הפסח נאכל על השבע, ואשמעין מתניתין דחגיגת יום טוב עצמו הוא דאינו באה אלא מן החליו, אבל חגיגת ארבעה עשר באה מן המעשר **[ח]**: **ובית הלל אומרים מן המעשר.** בגמרא פריך אמאי, דבר שבחובה היא וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החליו. ומשני בטופל, שמחבר מעשר עם חליו ומביא, אם יש לו אוכלין הרבה ואין לו ספק בבחמה אחת, מביא בהמה אחת לחגיגה מן החליו והשאר ממועות מעשר שני **[ט]**. ואף על פי שקל הבאות ביום טוב ראשון שם חגיגה עליהן, מכל מקום סברי בית הלל דמתר להביא השאר מן המעשר, הואיל וכבר יצא ידי חובתו בראשונה מן החליו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[ח]** דרשות היא ולא חובה: **[ט]** אבל בעולת ראיה לא תנן מן המעשר, דלמה טופלה, יביא מעה כסף. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **עולות במועד באות מן החולין והשלמים וכו':** כבר שיערו זו המשנה ופירשוה כד. עולות נדרים ונדבות במועד באות. ביו"ט אין באות. ועולות ראיה באה ואפי' ביום טוב. וכשהיא באה אינה באה אלא מן החולין. ושלמי שמחה באין אף מן המעשר. ורוצה בזה המעשר מעות מעשר שני. וכבר בארנו שלמי שמחה. ומה שאומרים בית הלל מן המעשר רוצה בו שהוא מותר להביא שלמי חגיגה ממועות מעשר שני ובתנאי שיביא אכילה ראשונה מן החולין לפי שכבר בארנו כי חגיגה חובה. והעיקר אצלנו כי כל דבר שהיא חובה אינה באה אלא מן החולין. ומה שפרט יום טוב הראשון של פסח להודיעך כי חגיגת ארבעה עשר אינה חובה כמו שבארנו בפסחים ולפיכך אינו מדבר אלא בחגיגת יום טוב הראשון. ודע כי בשאר ימות החג

אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה ולא נתיר זה ביום טוב גזרה שמא יעשר ביום טוב וזה אינו מותר לפי שצריך שירשום המעשר בסיקרא כמו שיתבאר בבכורות וזה אינו מותר ביום טוב: (רמב"ם)

פרק א - משנה ד

ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות {י} ובמעשר בהמה, והכהנים בחטאות ובאשמות ובבכור ובחזה ושוק, אבל לא בעופות ולא במנחות:

ר"ע מברטנורה יוצאין ידי חובתן. של שלמי שמחה: בנדרים ונדבות ומעשר בהמה. דכתיב (שם טז) ושמחת בחגך, לרבות כל מיני שמחות, דקרא לא בעי אלא שמחה, ואמר מר אין שמחה אלא בבשר, והאי בשר הוא: אבל לא בעופות ולא במנחות. דכתיב ושמחת בחגך, אמרה תורה עשה שמחה ממי שחגיגה באה מהן, יצאו עופות ומנחות שאין חגיגה באה מהן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {י} בנדרים כו'. שהתנדבו כל השנה, וכשעולין לירושלים ברגל מביאין אותן ומקריבין אמוריהן והבשר נאכל לבטלים, יוצאין בהן משום שמחה אם יש בהן בשר לשבע. ומשום דבעי למתני סיפא והכהנים בחטאות כו' נקט פרישא ישראל. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות וכו': ידי חובתן פירוש חובת שמחה והוא מאמר השם יתברך ושמחת בחגך. ובאלו יוצאים ידי חובתן בשלמי שמחה אבל חובת ראייה וחובת חגיגה אינה באה אלא מן החולין כמו שבארנו. ואין יוצאין ידי חובתן משלמי שמחה בעופות ומנחות כי העיקר אין שמחה אלא בבשר: (רמב"ם)

פרק א - משנה ה

מִי שֵׁישׁ לוֹ אוֹכְלִים {יא} מְרַבִּים וְנִכְסִים מְעֻטִּים, מֵבִיא שְׁלָמִים מְרַבִּים וְעוֹלוֹת {יג} מְעֻטוֹת. נִכְסִים מְרַבִּים וְאוֹכְלִין מְעֻטִּין, מֵבִיא עוֹלוֹת מְרַבּוֹת {יד} וְשְׁלָמִים מְעֻטִּין. זֶה וְזֶה מְעֻט, עַל זֶה נֶאֱמַר, מָעַה כֶּסֶף וְשִׁתִּי כֶּסֶף. זֶה וְזֶה מְרַבִּים, עַל זֶה נֶאֱמַר (דברים טז) אִישׁ כְּמִתְנֵת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ :

ר"ע מברטנורה אוכלין מרבין. בְּנֵי בֵּית מְרַבִּין : מֵבִיא שְׁלָמִים מְרַבִּין. שְׁלָמֵי חֲגִיגָה רַבִּים {יב} לְפִי הָאוֹכְלִים שֵׁישׁ לוֹ : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יא} אוכלים. שֵׁם הַתֶּאֶר, כְּמָה דְאֵת אֲמַרְתָּ [ישעיה נה] וְנָתַן זֶרַע לְזֶרַע וְלָחֶם לְאוֹכֵל : {יב} בְּגִמְרָא, הָא לִית לֵיהּ, וְקֹאֲמַר דְּטוֹפֵל מְעוֹת חֲלִין לְמְעוֹת מְעֻטִּין וְנִכְסִים מְרַבִּים פֶּר גְּדוֹל, דְּלֹא בְּעִינָן אֶלְא שְׁתֵּהּא שְׁעוֹר דְּמִי אֶכִּילָה רַאשׁוֹנָה מִהַחֲלִין : {יג} וְעוֹלוֹת. רֵאזָה. רֵשׁ"י : {יד} עוֹלוֹת מְרַבּוֹת. דְּכַתִּיב אִישׁ כְּמִתְנֵת יָדוֹ. רֵשׁ"י : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים וכו' : כֵּל זֶה מֵבֹאֵר וְכֵּן קִדְמוֹ לְךָ עֵיקָרוֹ : (רמב"ם)

פרק א - משנה ו

מִי שֶׁלֹּא חָג בְּיוֹם טוֹב הִרְאִישׁוֹן שֶׁל חָג, חוֹגֵג אֶת

כָּל הַרְגֵל {טו} וְיוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן {יז} שֶׁל חָג. עֶבֶר
הַרְגֵל וְלֹא חָג, אֵינּוּ חֲיָב בְּאֲחֵרֵיּוֹתָיו. עַל זֶה
נֶאֱמַר (קהלת א) מְעֻנֹת לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן, וְחִסְרוֹן לֹא
יוֹכֵל לְהַמְנִיחַ:

ר"ע מברטנורה **מי שלא חג**. שְׁלֵמַי חֲגִיגְתוֹ וְעוֹלַת רְאֵיתוֹ {טו}:
וְיוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן. שְׁמִינֵי עֶצְרָת. וְאִם עַל גֵּב דְּרָגַל בְּפָנָי עֲצָמוּ הוּא, הַיּוֹם
תְּשַׁלּוּמִין דְּרֵאשׁוֹן {יח}. וְחַג הַשְּׁבוּעוֹת נִמְי אִם עַל גֵּב דְּלֹא הָיִי אֶלָּא יוֹם
אֶחָד, יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין כָּל שִׁבְעָה, מִדְּאִקְשִׁינְהוּ קָרָא לְהַדְדִי, בְּחַג הַמִּצְוֹת
וּבְחַג הַשְּׁבוּעוֹת וּבְחַג הַסִּפּוֹת, מֵה חָג הַמִּצְוֹת יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין כָּל שִׁבְעָה,
אִם חָג הַשְּׁבוּעוֹת יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין כָּל שִׁבְעָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} אָבֵל שְׁלֵמֵי שְׁמִחָה כָּל הַיָּמִים חֲיָבִים בְּשְׁמִחָה, וּלְפִיכָּךְ לֹא
שָׂיֵךְ לֹמַר בְּהֵם שְׁהֵם תְּשַׁלּוּמֵי הָרֵאשׁוֹן: {טו} כָּל הַרְגֵל. בְּגִמְרָא לְמַדּוּהוּ
מְקָרָא: {יז} הָאֲחֵרוֹן. בְּגִמְרָא לְמַדּוּהוּ מְקָרָא: {יח} דְּאוֹתוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן עֲשָׂאוּ
הַכְּתוּב עֶקֶר וְהַשְּׂאֵר תְּשַׁלּוּמִין לוֹ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג וכו'**: רוצה באמרו חג
ולא חג הקרבת העולה והשלמים שהוא חייב בהן כמו שבארנו. ודע כי חג
השבועות אע"פ שהוא יום אחד יש לו תשלומין כל שבעה לאמרו בחג
המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ובאה הקבלה מה חג המצות יש לו
תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה: (רמב"ם)

פּרָק א - מִשְׁנָה ז

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיָא אוֹמֵר, אֵיזָהוּ מְעֻנֹת {טו}
שְׂאִינּוּ יָכוֹל לְתַקֵּן, זֶה הַבָּא עַל הָעֶרְוָה וְהוֹלִיד
מִמֶּנָּה מְמַזֵּר. אִם תֹּאמַר בְּגוֹנֵב וְגוֹזֵל, יָכוֹל הוּא
לְהַחְזִירוֹ וַיִּתְקֵן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אוֹמֵר,

אין קורין מעות אלא למי שהיה מתקן
בתחלה ונתעויות, ואיזה, זה תלמיד חכם
הפורש מן התורה:

ר"ע מברטנורה והוליד ממנה ממזר. שהביא פסולים בישראל והן לו
לזכרון [כ], לפיכך אין עונו נמחק בתשובה: יכול הוא שיחזיר. דמי
גנבתו יגזלתו לבעלים ויהא מתקן מן החטא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יט] איזהו כו'. דדרשא דלעיל מסיפיה דקרא נפקא ליה, דכיון
שישב ובטל ממצות עשה שיש ביה חסרון ולא מעות, ולא לאפלוגי אתא:
[כ] אבל שאר עברות רוצח וגוזל (נראה לי שצריך לומר ועבודה זרה, תוספות יום טוב)
אין עדין לפניו. תוספות: (עיקר תוי"ט).

פרק א - משנה ח

התר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה
שיסמכו. הלכות שבת, חגיגות והמעילות,
הרי הם כהררים התלוין בשערה, שהן מקרא
מעט והלכות מרבות. הדינין [כג] והעבודות
[כד], הטהרות [כה] והטמאות [כו] ועריות [כז], יש
להן על מה שיסמכו. הן הן גופי תורה:

ר"ע מברטנורה התר נדרים פורחים באויר. מעט רמז יש במקרא שיוכל
החכם להתיר הנדר [כא], ואין לסמוך עליו, אלא כד מסור לחכמים
בתורה שבעל פה: הלכות שבת והלכות חגיגה והלכות מעילה. יש בהן
הלכות שהן תלויות ברמז, במקרא [כב] מעט, כהר התלוי בשערות
הראש: והעבודות. הלכות עבודת הקרבנות: הן הן גופי תורה. בגמרא
מפרש דהן והן גופי תורה קאמר. כלומר בין אותן שאין להם על מה

שְׂיִסְמְכוּ וּבֵין אוֹתָן שְׂיִישׁ לָהֶם עַל מַה שְׂיִסְמְכוּ, בֵּין אוֹתָן שֶׁהוּ פְּהַרְרִים
הַתְּלוּיִין בְּשַׁעֲרָה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ גּוֹפֵי תוֹרָה : (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [כא] שְׂדָרְשׁוּ לֹא יִחַל, הוּא אֵינּוּ מִחַל אֲבָל אַחֲרִים מִיִּחְלִין לוֹ.
גְּמָרָא : **[כב]** בְּגְמָרָא, מִכְּתָב כְּתִיבִי, צָרִיכִי לָהּ דְּאִמְרִין מְלֹאכֶת מִחֲשַׁבֶּת
אֶסְרָה תוֹרָה לֹא כְּתִיבָא בְּשַׁבַּת אֶלָּא בְּמִשְׁכַּן כְּתִיב, וּמִדְּסָמִיךְ פְּרָשֶׁת שַׁבַּת
לְפָרְשֶׁת מִשְׁכַּן אֲנִי לְמַדִּין. וְחִגְיֹת, דְּהָא דִּילְפִינָן מִחֲלָב חִגֵּי דְדוֹקָא בְּהִמָּה
אֵיפָא לְמַדְחֵי דְלָלָאוּ תַנְיִין אֲתֵי לְקַרְבָּנוֹת הַבָּאִין בְּחֹג כּוֹי וְחִגְתָּם נִפְרַשׁ מִלְשׁוֹן
מְחוּל כְּמוֹ יְחוּגוּ וְיִנְעוּ [תהלים קז], אֶלָּא אֲתֵיָא מִדְּבַר מִדְּבַר כּוֹי, וְכִיּוֹן דְּמִדְּבָרֵי
קְבֵלָה יְלִיף הוּי פְּהַרְרִים כּוֹי. מְעִילוֹת, דְּתַנְנָן נִזְכָּר בְּעַל הַבַּיִת וְלֹא נִזְכָּר שְׁלִיחַ
שְׁלִיחַ מְעַל, וְאָף עַל גַּב דְּלֹא הוּי לֵיה לְמִידַע וְקָרֹב לְאַנְס. גְּמָרָא : **[כג]** הַדֵּינִין
כּוֹי. לְכַדְתַּנְיָא נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ [שמות כא], מָמוֹן. וְיְלִיף לֵה נְתִינָה נְתִינָה מִדְּמֵי
וְלָדוֹת. גְּמָרָא : **[כד]** וְהַעֲבֹדוֹת. לְהוֹלֶכֶת הַדָּם, דְּאָף עַל גַּב שְׁהִיא עֲבוּדָה
שְׂאִפְשֵׁר לְבִטְלָה שְׂיִשְׁחַט בְּצַד הַמִּזְבֵּחַ וְזוֹרֵק, אֶפְלוּ חֲכִי דִין עֲבוּדָה יֵשׁ לָהּ
לְפָגוּל כּוֹי, וְיְלִפִּינָן מִדְּכְתִיב וְהַקְרִיבוּ וְזוֹ קְבֵלָה כּוֹי, וְאַפְקִיָה בְּלִשׁוֹן הוֹלְכָה
לוֹמַר לָךְ דְּהוֹלְכָה עֲבוּדָה הִיא. גְּמָרָא : **[כה]** הַטְּהָרוֹת. דְּתַנְיָא וְרַחֵץ אֶת בְּשָׂרוֹ
כּוֹי [ויקרא יד], מִיָּם שְׂכַל גּוֹפּוֹ עוֹלָה בְּהוֹן כּוֹי : **[כו]** וְהַטְּמָאוֹת. לְכַעֲדָשָׁה מִן
הַשָּׂרֵץ, וְיְלִיף דְּכְתִיב [שם יא] הַנוֹגַע בָּהֶם וְגוֹי מֵהֶם כּוֹי, עַד שְׁנִיגַע בְּמִקְצָתוֹ שְׁהוּא
כְּכֹלוֹ כּוֹי. גְּמָרָא. וְעִין רִישׁ פֶּרֶק ז' דְּנִדְּוָה : **[כז]** וְעַרְיוֹת. לְבַתּוֹ מְאַנּוּסְתּוֹ לֹא
כְּתִיבָא, וְאַתְיָא הִנֵּה הִנֵּה, זְמָה זְמָה. גְּמָרָא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **רבי שמעון בן מנסיא אומר איזהו מעוות וכו' : היתר נדרים פורחין
באור ואין להם על מה שיסמכו וכו' :** אמרו הן הן אינו ספור לזרז אבל הוא
מחוסר וי"ו הדיבוק ושיעורו הן והן גופי תורה רוצה לומר המצות הבאות
בהן : (רמב"ם)

פרק ב - משנה א

אין דורשין בעריות בשלשה **[א]**. ולא במעשה בראשית בשנים. ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים, ראוי לו כאילו לא בא לעולם, מה למעלה, מה למטה, מה לפניו, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם:

ר"ע מברטנורה אין דורשין בעריות. לשלשה בני אדם כאחד אין דורשין להם סתרי עריות, כגון בתו מאניסתו דלא כתיבא בקרא בהדיא ואתיא מדרשא. שמה בזמן שמדבר הרב עם אחד ישאו ויתנו השנים ביניהם, ולא יתנו לבם לשמע מפי הרב כשדבר בו אסור, ויבאו להקל בעריות על ידי שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן יותר משאר אסורים שבתורה: **ולא במעשה בראשית**. במעשה ששת ימי בראשית **[ב]** אפלו לשני בני אדם, וכל שכן לשלשה או יותר, דאמר קרא (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים, יחיד שואל ואין שנים שואלים: **ולא במעשה מרכבה**. שראה יחזקאל ושראה ישעיה. ורמב"ם פרש, מעשה בראשית, החכמה הטבעית. ומעשה מרכבה, מציאות האל ותארו וּהמלאכים והנפש והשכל, ומה שיהיה אחר המות. ואין נראה לי שיקרא כל זה מעשה מרכבה, דאם כן חכמת המרכבה הוה ליה למתני, אלא מעשה מרכבה הוא שעל ידי הזכרת שמות של קדשה משתמשים בפתח, וצופן איך משמרות המלאכים במעמדן ואיך היכל לפניו מהיכל, כעין הסוכין ברוח הקדש: **ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו**. אפלו לאדם אחד אין דורשין במרכבה, אלא אם כן מכיר בו הרב שהוא חכם שאם ימסר לו ראשי פרקים יהיה הוא מבין השאר מדעתו: **כל המסתכל בארבעה דברים**. הני דמפרש ואזיל: **ראוי לו**. יפה וטוב היה לו אם לא בא לעולם: **מה למעלה**. מראשי החיות: **מה למטה**. מתחת לארץ: **מה לפניו**. חוץ למחצת הרקיע במזרח: **ומה לאחור**. למערב. פרוש אחר, מה לפניו קדם שנברא העולם, מה לאחור בסוף העולם לאחרית הימים: **וכל שלא חס על כבוד קונו**. שעובר עברה בסתר ואומר אין שכינה מצויה כאן ומי רואני ומי יודעני: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** בשלשה. לשון הר"ב לשלשה. והכי מפרש בגמרא, דאם לא כן היכי קאמר ולא במרכבה ביחיד, וכיון שהוא יחיד ואינו שומע מרב הרי

הוא מבין מדעתו ואפלו הכי אמרת לא, והדר קאמר אלא אם כן היה חכם ומבין כו': **ב** והתוספות פרושו שהוא שם של מ"ב אותיות היוצא מבראשית ומפסוק שלאחריו. ואין ספק אצלי שהמכון מה שאסרו מלמדו הוא על כח פעלתו ומעשה שעל ידו נעשה. דאלו ידיעת אותיותיו ומלותיו בלבד, הרי נודע, וחלילה למחברים הקדושים שהיו כותבין אותו ומפרסמין אותו אלו היה זה בכלל האסור, אלא האסור הוא על ידיעת הפעלה והמעשה, ומעכשיו יפרשו במעשה שבבראשית ושבמרכבה בענין אחד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין דורשין בעריות בשלשה וכו': אומר שאסור לדרוש בסתרי עריות א"כ הם השומעין פחות משלשה והטעם שלא יתעסק האחד להקשות על הרב והשנים להקשות זה עם זה ויטרדו מחשבתם ולא יבינו המשפט הישר בסתרי עריות. ומרוב תאות בני אדם בזה הענין יורו היתר לעצמן כשיפול ביניהן ספק מה ששמעו מן הרב והולכין להקל. ואמרו לא במעשה בראשית בשנים כל שכן אם הם יותר ואמרו כי שאל נא לימים ראשונים יחיד שואל ואין שנים שואלין והטעם כבר זכרנוהו בפתיחת דברינו בזה החבור. והוא כי ההמון אינם יכולים להבין אותן הענינים ואינם מתלמדין אלא מאחד לאחד בקבלה כי מעט מזעיר הוא מה שישכילו מהם ההמון וכשישמעם הסכל תשתבש אמונתו ויחשוב שהם סותרין האמת והוא האמת והנכון. ומעשה מרכבה אין דורשיין בו כלל אפילו ליחיד אלא א"כ היה כמו שאמרו חכם ומבין מדעתו. והוא שיתעורר מעצמו ויבין הכוונה מעצמו ולא יהיה צריך לפירוש אלא שרומזין לו הרמזים והוא סובר בהן סברתו ושקול דעתו. וזה ענין אמרם מוסרים לו ראשי פרקים לפי שיש שם ענינים הרבה יתצירו בנפשות השלמים מבני אדם ואם פירש אותם אדם בלשונו ודמם בדמיונות יתקשו ויצאו מן הכוונה. ושמע ממני מה שנתבאר לי לפי מחשבתי ממה שראיתי מדברי החכמים. והוא שהם מבינים במעשה בראשית החכמה הטבעית וההעמקה בהתחלות המציאות. ורוצים במעשה מרכבה חכמת אלהית שהוא הדבור בכל המציאות ובמציאות הבורא בידיעתו ותארו וחיוב כל הנמצאים ממנו והמלאכים והנפש והשכל הדבק באדם ומה שיהיה אחר המיתה ולפי שגדלו אלו החכמות השתים הטבעית והאלהית וראוי להם להיותם גדולות ומנעו מללמדם כשאר החכמות הלמודיות. ונודע כי כל אדם בטבעו משתוקק לכל החכמות כולם בין יהיה טפש או חכם והאדם על כל פנים מחשב באלו השתי חכמות בתחילת מחשבתו וישליט מחשבתו עליהם בלי התחלות ובלי מדרגות בחכמות מנע זה ללמדם והזהיר עליו ואמר להפחיד אותו המשליט דעתו בהתחלות מבלי הקדמות כמו שבארנו כל המסתכל בארבעה דברים וכו'. ואמר להכניע המשליט שכלו ומחשבתו בדברים האלהיים בדמיונו המופשט בלי התחלה בחכמות: כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו כאילו לא בא לעולם פירוש כי העדרו מן האנושית* והיותו כשאר בעלי חיים טוב למציאות ממצאות אדם מפני שמבקש לדעת הדבר חוץ מדרכו ועל מה שאינו בטבעו כי לא ידמה מה למעלה ומה למטה אלא אויל בצורת הנמצאים וכשירצה האדם הערום מן החכמה לחשוב עד שידע מה שעל השמים ומתחת לארץ בדמיונו הנפסד שהוא מדמה אותם כמו בית ועלייה וכמו כן מה שהיה קודם שנבראו השמים ומה שיהיה אחר שיפסדו השמים

תוציא אותו זו המחשבה אל השגעון ותמהון הלבב. וענין זו המלה המפוארה וזה בעזר האלהי. באמרם כל שלא חס על כבוד קונו רוצה בו מי שלא יחוס ויחמול על שכלו כי השכל הוא כבוד השם ושאינו יודע שיעור זה הדבר שניתן לו נשתלח עם תאוותו ונמשל כבהמות. וכן אמרו מי שלא חס על כבוד קונו זה בהעובר עבירה בסתר. ואמרו במקום אחר אין המנאפין מנאפין עד שתכנס בהן רוח שטות וזה אמת כי בעת התאוה איזו תאוה שתהיה אין השכל שלם. ומה שהביא זה הענין בזה המקום היה למה שאמר במה שקדם הן הן גופי תורה. וכן מנעו בגמרא ללמדם בפרהסיא והזהירו על זה מאד ויעצו שילמדם האדם בינו לבין עצמו ולא יגלם לזולתו וסמכו זה למאמר שלמה שאמר בזה הענין על דרך משל דבש וחלב תחת לשונך: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

יוֹסֵי בֶן יוֹעֶזֶר אוֹמֵר שְׁלֵא לְסָמוּךְ, יוֹסֵי בֶן יוֹחָנָן אוֹמֵר לְסָמוּךְ. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרֹחָה אוֹמֵר שְׁלֵא לְסָמוּךְ, נְתַאי הָאֲרֵבֶלִי אוֹמֵר לְסָמוּךְ. יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי אוֹמֵר שְׁלֵא לְסָמוּךְ, שְׁמַעוֹן בֶּן שְׁטַח אוֹמֵר לְסָמוּךְ. שְׁמַעְיָה אוֹמֵר לְסָמוּךְ. אֲבִטָלְיוֹן אוֹמֵר שְׁלֵא לְסָמוּךְ. הֵלֵל וּמְנַחֵם לֹא נִחְלְקוּ. יֵצָא מְנַחֵם, נִכְנָס שְׁמַאי. שְׁמַאי אוֹמֵר שְׁלֵא לְסָמוּךְ, הֵלֵל אוֹמֵר לְסָמוּךְ. הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ נְשִׂיאִים, וְשְׁנַיִם לָהֶם אֶב בֵּית דִּין {ג} :

ר"ע מברטנורה יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך. ביום טוב. מפני שמשתמש בבעלי חיים, שבכל כחו הוא סומך. וזו המחלקת היתה בין הנשיאים ובין אבות בית דין, דור אחר דור: יצא מנחם. לעבודת המקדש, ופרש מלהיות חברו של הלל. לפיכך לא הודע מענינו אם נחלק עם הלל

בְּזֶה אִם לֹא, וְנִכְנַס שָׁמַי אֲבִי בְּיַד דִּין תַּחֲתָיו, וְנִחַלַק עַל הַלֵּל: הָרֵאשׁוֹנִים. שֶׁהִזְכְּרוּ רֵאשׁוֹן בְּכָל זֶוֶג הָיוּ נִשְׂיָאִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ג] בית דין. אָף עַל גַּב דְּהַלֵּל נִשְׂיָא, הוֹאִיל וְשָׁמַי נִכְנַס בְּמִקּוֹם מְנַחֵם, אֵין לְטַעוֹת בּוֹ, דְּמְנַחֵם הַשְּׁנִי שֶׁבְּזֶוֶג, הָרֵי שֶׁהָיָה אֲבִי בְּיַד דִּין. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יוסי בן יעזר אומר שלא לסמוך וכו': אִמְרוּ יֵצֵא מְנַחֵם רָצָה לֹמַר יֵצֵא מִבֵּית הַמְדַרְשׁ לְעִבּוּדַת הַמֶּלֶךְ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ לוֹ דַּעַת בְּסַמִּיכָה בְּיוֹם טוֹב. וּפְסַק הַהֲלָכָה מִבֵּיאִין עוֹלוֹת רֵאִיָּה וְשִׁלְמֵי חֲגִיגָה בְּיוֹ"ט וְסוֹמְכִין עֲלֵיהֶן: (רמב"ם)

פּרָק ב - מִשְׁנָה ג

בֵּית שָׁמַי אֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְאֵין סוֹמְכִין עֲלֵיהֶם, אֲבָל לֹא עוֹלוֹת. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת וְסוֹמְכִין עֲלֵיהֶם:

ר"ע מברטנורה מביאים שלמים. שְׁלָמֵי חֲגִיגָה, לְפִי שְׁיֵשׁ בָּהֶם צֶרֶף אֲכִילָה לְהַדְיוּט: וְאֵין סוֹמְכִין עֲלֵיהֶם. אֲבָל סוֹמְכִין עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם. דְּלֹא בְּעֵינֵן וְסוֹמְכִין וְשִׁחַט תַּכְף לְסַמִּיכָה שְׁחִיטָה: אֲבָל לֹא עוֹלוֹת. עוֹלַת יָחִיד, וְאֲפֹלוּ עוֹלַת רֵאִיָּה, שֶׁהָרֵי יָכֹל לְהַקְרִיבָהּ בְּשָׂאֵר יָמוֹת הָרֶגֶל, דְּאָמַר קָרָא (בְּמִדְבָר כ"ט) עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לְגִבּוֹהַ: וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים מְבִיאִין שְׁלָמֵי חֲגִיגָה וְעוֹלוֹת רֵאִיָּה. דְּכָתִיב (דְּבָרִים טז) עֲצֶרֶת לַה', כָּל דְּלָה'. אֲבָל נְדָרִים וְנִדְבּוֹת, בֵּין עוֹלוֹת בֵּין שְׁלָמִים, דְּבָרֵי הַכֹּל אֵין קָרְבִין בְּיוֹם טוֹב: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם ב"ש אומרים מביאים שלמים ואין סומכין וכו': כִּבְר פִּירְשָׁנוּ בְּפָרָק שְׁנֵי מִמְסַכְתָּ בִּיצָה זֶו הַהֲלָכָה וּפִירְשָׁנוּ כִּי מַחְלוּקְתָם הִיא בְּעוֹלוֹת רֵאִיָּה וְשִׁלְמֵי חֲגִיגָה אֲבָל נֹדֵר וְנִדְבָה אֵין קָרִיבִין בְּיוֹם טוֹב. וְאִסְרוּ בֵּית שָׁמַי הַסַּמִּיכָה לְפִי שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים וּמֵיִיגַע עֲצָמוֹ גַּם כֵּן בְּסַמִּיכָה כִּי סַמִּיכָה בְּכָל כַּחוּ בְּעֵינֵן: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ד

עֲצַרְתָּ שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּעָרְבַת שַׁבָּת, בַּיּוֹם שֶׁמָּאִי
 אֹמְרִים, יוֹם טְבוּחַ אַחֲרֵי הַשַּׁבָּת. וּבַיּוֹם הַלֵּל
 אֹמְרִים, אֵין יוֹם טְבוּחַ אַחֲרֵי הַשַּׁבָּת. וּמוֹדִים
 שָׂאֵם חָל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, שְׂיִוֵם טְבוּחַ אַחֲרֵי
 הַשַּׁבָּת **(ו)**. וְאֵין כֹּהֵן גָּדוֹל מִתְּלַבֵּשׁ בְּכִלְיוֹ,
 וּמִתְּרִין בְּהֶסֶפֶד וּבַתְּעֵנִית, שֶׁלֹּא לְקַיֵּם דְּבָרֵי
 הָאוֹמְרִין עֲצַרְתָּ אַחֲרֵי הַשַּׁבָּת :

ר"ע מברטנורה יום טבוּחַ. יום שְׁחִיטַת עוֹלוֹת רְאִיָּה שֶׁל יוֹם טוֹב לְאַחֲרֵי
 הַשַּׁבָּת, שֶׁאֵין קָרְבָּיִם לֹא בְיוֹם טוֹב וְלֹא בַשַּׁבָּת, וְעֲצַרְתָּ יֵשׁ לָהּ תַּשְׁלוּמִין
 כָּל שִׁבְעָה **(ד)** כְּפֶסַח וְסֻכּוֹת : וּבַיּוֹם הַלֵּל אֹמְרִים אֵין לָהּ יוֹם טְבוּחַ. אֵינָהּ
 צְרִיכָה יוֹם טְבוּחַ, שֶׁמִּתֵּר לְהַקְרִיב בְיוֹם טוֹב. וּבַיּוֹם הַלֵּל לְטַעַמְיֵיהוּ
 דְּאֹמְרֵי מְבִיאִין שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת בְיוֹם טוֹב. וְאֶשְׁמְעִינָן תְּנָא דְאַפְלוּ הֵיכָא
 דְלֹא אֶפְשָׁר לְמַעַבְדַּד לְמַחַר, כְּגוֹן דְּחָל עֲצַרְתָּ בְעָרְבַת שַׁבָּת, אֶפְלוּ בְהָא אֹמְרֵי
 בַיּוֹם שֶׁמָּאִי דְאֵין עוֹלֵת רְאִיָּה קְרִיבָה בְיוֹם טוֹב וְדָחוּ לָהּ עַד לְאַחֲרֵי הַשַּׁבָּת
(ה) : אֵין כֹּהֵן גָּדוֹל מִתְּלַבֵּשׁ בְּכִלְיוֹ. בְּכֻלֵּי נְאִים שְׁלוּ, בְיוֹם טְבוּחַ שֶׁל
 עֲצַרְתָּ שְׂאֲחֵר הַשַּׁבָּת, כִּדִּי שְׁלֹא יִתְנַאֵה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם **(ז)**, שְׂיִבְיֵנוּ הַכֹּל שֶׁאֵין
 הַיּוֹם יוֹם טוֹב : שֶׁלֹּא לְקַיֵּם דְּבָרֵי הָאוֹמְרִים עֲצַרְתָּ אַחֲרֵי שַׁבָּת. שֶׁהֵיוּ
 הַצְּדוּקִים אֹמְרִים לְעוֹלָם עֲצַרְתָּ אַחֲרֵי שַׁבָּת, דְּכִתִּיב (ויקרא כג) וּסְפַרְתֶּם
 לְכֶם מִמִּחֶרֶת הַשַּׁבָּת, וְהֵן אֹמְרִים מִמִּחֶרֶת שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית **(ח)** וְאֵם כֹּן
 לְעוֹלָם חָל עֲצַרְתָּ בְּאַחַד בַּשַּׁבָּת : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(ד)** כְּדָכְתַב בְּמִשְׁנָה ו' פָּרָק קמ"א. וְאַחֲרֵי הַשַּׁבָּת דִּתְנִין, לְפִי שֶׁכָּל
 שְׁנוּכַל לְהַקְדִּים זְמַן הַתְּשְׁלוּמִין מִקְדִּימִין, וְלֹא חִיְשִׁינָן מִשּׁוּם צְדוּקִים.
 תּוֹסְפוֹת : **(ה)** גְּמָרָא. כְּלוּמַר וְלֹא קִשְׂיָא דְהָא אֶפְלִיגוּ בָּהּ חֲדָא זִימְנָא. וּפְרִשׁ
 רִשׁ"י דְקָא מִשְׁמַע לָן דְלֹא אֹמְרִין מִתּוֹדַ שְׂאֲתָה מִתִּיאֵשׁ מֵהֵן אֲתָה בָּא לְפִשְׁעַ
 שֶׁלֹּא תִקְרִיבוּ עוֹד, וְאֵי אֶשְׁמוּעִינָן בְּהָא, בְּהָא קְאָמְרֵי בַיּוֹם הַלֵּל כּוּי. גְּמָרָא :
(ו) אַחֲרֵי הַשַּׁבָּת. דְּעוֹלֵת רְאִיָּה אֵינָהּ דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וְכָל שְׁכֹן שְׁלָמֵי חֲגִיגָה.

וְצָרִיד טַעַם לָמָּה. וּבְשִׁלְמָא שְׁלָמִי חֲגִיגָה יִלְפִינָן מִקָּרָא, אֲלָא עוֹלַת רְאִיָּה מֵאֵי טַעֲמָא לֹא, וּמֵאֵי שְׁנָא מִמוּסָפֵי יוֹם טוֹב דְּהִכִּי נִמְי קָבוּעַ לְהֵם זְמַן כּוּי. וְהִרְמַבֵּי"ם כְּתַב (לְפִי גְרָסְתוֹ) דְּלֹא דְמִי לְמוּסָפִין, דְּאִם אֵינּוּ חוֹגְגֵי הַיּוֹם חוֹגְגֵי לְמַחֵר כּוּי. וּמִיָּהוּ לְדַעַת הַתּוֹסְפוֹת נִרְאָה לִי דְטַעֲמָא מְשׁוּם דְּכָל עֲצָמָה שֶׁל רְאִיָּה שֶׁהוּא קָרְבַּן עוֹלָה בְּפֶה מְצִינּוּ מִחֲגִיגָה יִלְפִינָן לָהּ, הַלְכָּךְ פְּחֲגִיגָה הִיא: [ז] כְּלוּמַר בְּבֵיתוֹ וּבְשׁוּק. וְהַתּוֹסְפוֹת הַקְּשׁוּ דְהִנּוּה לִיָּה לְמִימַר בְּכָלִים נְאִים, מֵאֵי בְּכָלִיו. וְעוֹד מֵאֵי אֲרִיא כְּהֵן גְּדוֹל, אֲפִלּוּ שְׁאֵר אֲדָם נִמְי. וּפְרָשׁוּ דְאַבְגְּדֵי כְּהֵנָּה גְּדוֹלָה קְאָמַר דְּלֹא הָיָה מִתְּלַבֵּשׁ, וְהִבִּיאוּ רְאִיָּה מִהִירוּשְׁלָמִי: [ח] וְאֵנָּה סְבִירָא לָן שֶׁהַפְּסוּק קָרָא יוֹם טוֹב שֶׁבֶת, כְּמוֹ שֶׁקָּרָאוּ כָּלֵם שֶׁבֶתוֹת הִי. הִרְמַבֵּי"ם. וּמָה שֶׁהַכְּרִיחַ קִבְּלַת רַבּוּתֵינוּ ז"ל תִּמְצָא בְּמִשְׁנֵה גִי פֶּרֶק י' דְּמִנְחוֹת: (עִיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם **עצרת שהל להיות בערב שבת וכו':** כבר קדם לך כי חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה וידעת דעת ב"ש שאין מביאין עולות ביו"ט ולפיכך כשחל עצרת ערב שבת מביאין עולות ראייה לאחר שבת והוא יהיה יום טבוח. וב"ה אומרים שלא יהיה יום טבוח אלא בערב שבת עצמו יביאו עולות ראייה כמו שקדם לך מדעתם. ומה ששנה מחלוקתם כדי שלא תאמר ב"ש מודים לבית הלל בעצרת שחל ערב שבת שמביאין עולות ביו"ט כיון שאינן יכולין להקריבן למחר לפי שהוא שבת. וב"ה ג"כ אינם מודים לבית שמאי ואפילו במה שקדם אע"פ שאפשר להקריב עולות ממחרת יו"ט. אותן שאינן מאמינים בתורה שבעל פה מאמינים כי עצרת לא תחול לעולם אלא אחר שבת שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת והפסוק קרא יום טוב שבת כמו שקרא כולם שבתות השם: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ה

נוטלין לידיים לחלין [ט] ולמעשר ולתרומה. ולקדש, מטבילין. ולחטאת, אם נטמאו ידיו, נטמא גופו:

ר"ע מברטנורה **נוטלין לידיים לחלין ולמעשר ולתרומה.** חלין ומעשר שני ותרומה די להם נטילה בכלי שאין בו אלא רביעית מים: **ולקדש מטבילין.** פרוש לאכול שלמים וְחֲטָאת וְאֶשֶׁם יֵשׁ מִעֲלָה יִתְרָה, שְׁצָרִיד לְהַטְבִּיל אֶת הַיָּדַים בְּאַרְבְּעִים סָאָה, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִינָם אֲלָא סִתָּם יָדַים,

שְׁלֹא נָגְעוּ בְּטַמְאָה הַמְטַמְאָה אֶת כָּל הַגּוֹף מִדְּאוֹרֵיתָא : וּלְחֻטָּאת. לַגֵּעַ בְּמֵי חֻטָּאת, מֵיִם הַמְקַדְּשִׁים בְּאֶפֶר פָּרָה אֲדָמָה לְהַזִּית מֵהֶם עַל טַמְאֵי מֵתִים, יֵשׁ מַעֲלָה יִתְרָה, שְׂאֵם נְטֻמָּאוּ יָדָיו בְּאֶחָד מִן הַדְּבָרִים הַמְטַמְאִים אֶת הַיָּדִים וְלֹא אֶת הַגּוֹף, כְּגוֹן סֵפֶר וְאֶכְלִין טַמְאִים וּמִשְׁקִין טַמְאִים וְכָל טַמְאוֹת שְׂמֵדְבָרֵי סוּפְרִים, נְטֻמָּא גַם הַגּוֹף, וְכָל הַגּוֹף צָרִיךְ טְבִילָה. וְכָל מַעֲלוֹת הַלְלוּ שְׁזָה גְבוּהַ מְזָה, מִדְּבָרֵי סוּפְרִים הֵם. וְהָאֵי דְנִקְט לְהוּ הֵכָא גְבֵי הַלְכוֹת חֲגִיגָה, לְפִי שְׂיֵשׁ בְּסוּפֵן הַלְכוֹת הַרְגָל, שְׁעָמֵי הָאֶרֶץ חֲשׂוּבִים טְהוּרִים בְּרָגְל, וְלֹא בְּשֶׁאֶר יָמוֹת הַשָּׁנָה. בְּסוּף חֲמֵר בְּקֻדְשׁ : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} לחלין כו'. וְהָא כְּדֵאִיתָא וְהָא כְּדֵאִיתָא, דְּהִתְנֵן בְּרִישׁ פְּרָק ב' דְּבִכּוּרִים דְּרַחֲצִית יָדִים בְּתְרוּמָה, מָה שְׂאִין כֵּן בְּמַעֲשֵׁר וְכָל שְׂכֵן חֲלִין. אֵלָא תְרוּמָה בְּנִגְיָעָה, וְהֵכָא לְמַעֲשֵׁר וְחֲלִין דְּוָקָא בְּאֶכְלָה. עוֹד פִּרְשׁוּ בְּגִמְרָא דְּאִידֵי וְאִידֵי בְּאֶכְלָה, הָא בְּאֶכְלָה דְּנִהְמָא הָא בְּאֶכְלָה דְּפִירֵי : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נוטלין לידיים לחולין ולמעשר ולתרומה וכו' : אמר שאסור לו לאדם שיאכל לחם ואפילו חולין עד שיטול ידיו וכמו כן חייב ליטול ידיו לתרומה ולמעשר בין לפת בין לפירות. וכשנגע לתרומה בלי נטילת ידים פוסלה אפילו אינו ודאי שידיו טמאות כמו שיתבאר במסכת טהרות. ובשר קדש או לחם קדש מטביל ידיו ואז יגע בהם. ועוד יתבאר בתחלת מקואות שיעור המים ומראיהן שראוי להיות בהם טבילת ידים וחטאות הנזכר בכאן היא פרה אדומה שאמר השם בה חטאת היא ונתן לאפרה מעלה יתירה על הקדש ועוד יתבאר הטעם במסכת פרה. וכשנטמאו ידיו אין לו לטהר בשום דבר מדברי אפר פרה עד שיטבול במי מקוה ולא יטביל ידיו בלבד כמו שהוא עושה לזולתו מן הדברים הצריכין לטהרה והדברים המטמאין הידיים בלבד כשנגעו בהן אבל לא כל הגוף הם אוכלין טמאין ומשקין טמאין והדומה להם מטומאות קלות כמו שיתבאר במסכת טהרות ופרה וידים : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ו

הטוֹבֵל לְחֲלִין וְהַחֲזֵק לְחֲלִין, אָסוּר לְמַעֲשֵׁר.
טָבֵל לְמַעֲשֵׁר וְהַחֲזֵק לְמַעֲשֵׁר, אָסוּר לְתְרוּמָה.
טָבֵל לְתְרוּמָה, וְהַחֲזֵק לְתְרוּמָה, אָסוּר לְקֻדְשׁ.

טָבֵל לְקֹדֶשׁ וְהַחֲזֵק לְקֹדֶשׁ, אֲסוּר לְחַטָּאת.
טָבֵל לְחַמּוֹר, מִתֵּר לְקָל. טָבֵל וְלֹא הַחֲזֵק, כְּאֵלוֹ
לֹא טָבֵל {י} :

ר"ע מברטנורה **הטובל לחליו והחזק לחליו**. ועוד זו מעלה. הטובל לאכל חליו ונתפון לטבל להיות מחזק טהור לשם חליו: **אסור למעשר**. אסור לאכל מעשר שני הנאכל בירושלים, עד שיטבל לשם מעשר. וכן כלם: **אסור בחטאת**. במים המקדשים באפר פרה: **ולא החזק**. לא נתפון לשם טבילת טהרה, אלא לרחיצה בעלמא: **כאלו לא טבל**. למעשר, וכל שפן לתרומה ולקדש. אבל טבילה היא לחליו {יא}, דחליו לא בעו פגנה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {י} **לא טבל**. דוקא בטבילה בעינן פגנה למעשר וכל שפן לתרומה, אבל בנטילת ידים כי נטיל לחליו שוב אינו פוסל בתרומה. דאי לא תימא הכי אין לה אדם אף חבר אוכל חליו בטהרה שלא יטמא משקין. תוספות. ועין תוספות יום טוב: {יא} והא אתא לאשמעין. דאי לגופיה לא איצטריך, דהא ברישא תנן דאפלו החזק לחליו אסור למעשר. ועוד יש לומר דאי מרישא הנה אמינא דטפי עדיף לא החזק כלל למעשר מהחזק לחליו, דהא עקר דעתו לגמרי ממעשר. תוספות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **הטובל לחולין הוחזק לחולין אסור למעשר וכו'**: כשטבל אדם ונתכוין בזו הטבילה לאכילת חולין ונשאר על אותה טהרה אסור לו לאכול מעשר על אותה טבילה עד שיטבול פעם שנית ויחשוב שהוא טובל למעשר בזו הטבילה וכן כולם על כל פנים צריך כוונה לאותו דבר שהוא טובל לו וכשטבל סתם ולא כוון לשום דבר לא למעשר ולא לזולתו כאילו לא טבל ואינו אוכל באותה טבילה אלא חולין בלבד: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ז

בגדי עם הארץ מדרס לפרושים. בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה. בגדי אוכלי תרומה

מְדַרְס לְקַדֵּשׁ. בְּגִדֵי קֹדֶשׁ מְדַרְס לְחַטָּאת. יוֹסֵף
בֶּן יוֹעֶזֶר הָיָה חֹסֵיד שֶׁבִּבְכֵהֶנָּה, וְהִיָּתָה מְטַפְּחָתוֹ
מְדַרְס לְקַדֵּשׁ. יוֹחֲנָן בֶּן גִּדְגָדָא הָיָה אוֹכֵל עַל
טְהָרַת הַקֹּדֶשׁ כָּל יָמָיו, וְהִיָּתָה מְטַפְּחָתוֹ מְדַרְס
לְחַטָּאת :

ר"ע מברטנורה מדרס. אב הטמאה לטמא אדם וכלים כמדורס הזב שטמא אדם וכלים, כדכתיב (ויקרא טו) וְכָל אֲשֶׁר יִגַע בְּמִשְׁכָּבָה יִכָּבֵס בְּגָדָיו : **לפרושים.** לאוכלי חליהם בטהרת חליון : **בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה.** כאן חסר מעלה אחת, והכי איבעי ליה למתני, בגדי פרושים מדרס לאוכלי מעשר שני, בגדי אוכלי מעשר שני מדרס לאוכלי תרומה, דהינו לפהנים בתרומתן. וכל הני מעלות מדברי סופרים ניהו, שאמרו אין שמירת טהרתן של אלו חשובה שמירה אצל אלו. ומתוך שהן אצל אלו לא שמרום, גזרו בבגדיהם שמהם יטמא ויטהר. והרי הו' מדרס הנדה : **היה אוכל על טהרת הקדש.** היה אוכל חליון שלו בטהרה פאלו היה קדש, שהיה נזהר בהן מכל טמאה המטמא את הקדש **[יג]** : **והיתה מטפחתו מדרס לחטאת.** אבל לא לקדש. דקסבר האי תנא חליון שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. ואין בן הלכה, דחליון שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דמו לכל הדברים, כדאיתא בסוף מסכת נדה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יב] דאלו עם הארץ עצמו אינו עושה מדרס. וטעמא דאין רב הצבור יכולין לעמד בגזרה זו, דלא ימצא לעולם אדם מעביר חבית ממקום למקום, מה שאין בן רקו דעם הארץ דיכולין להזהר. ומהאי טעמא אתי שפיר דקתני בגדי עם הארץ ולא קתני דעם הארץ עצמו כזב, וכן בכולהו דוקא בגדים, אבל אינהו לא. תוספות. ועין תוספות יום טוב : **[יג]** וישים אותם חליון פאלו הם בשר חטאת או אשם. אבל אוכל חליון בטהרה לא ישמר אלא מכל דבר שיטמא החליון, כדי שיהיו אותם החליון טהורים. הרמב"ם : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם בגדי עם הארץ מדרס לפרושים בגדי פרושין וכו' : פרושים הם אוכלי חולין בטהרה ונוהרין מן הטומאות כולן תמיד וכמו כן שומרין מאכליהן ומשתיהן כדי שיהיו טהורים. וענין מדרס לפרושים כי הם כשהיו נוגעים בבגדיהם נטמאו כאילו נגעו במדרס הזב וצריכין טבילה. וכבר אמרו כי זו המשנה חסר ממנה מעלה אחת וכי סדר אלו המעלות כולן כן. בגדי עם הארץ מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס לאוכלי מעשר בגדי אוכלי מעשר מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש בגדי קדש מדרס לחטאת. ומאמר ר' יוחנן בן גודגדא היה אוכל וכו' : תדע שחולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו לפי שכבר אמרנו בגדי קדש מדרס לחטאת ואמר בזה שהיה אוכל חולין שנעשו על טהרת הקדש מטפחתו

מדרס לחטאת. וכבר נתבאר בסוף נדה כי זאת המשנה ראשונה ושהם חזרו לומר כי חולין שנעשו על טהרת הקדש אינן כקדש בכל הדברים אבל במקצתן. ועוד יתבאר כל זה במקומות מסדר טהרות. ועוד ימנה בפי' שלאחר זה דברים יתירים בטהרת הקדש על התרומה ואמרו בהן אחד עשר מעלות שנו כאן ששה ראשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקדש. ולא יתערב לך אוכל חולין בטהרה עם אוכל על טהרת הקדש כי אוכל חולין בטהרה ישמור מכל דבר שיטמא החולין כדי שיהיו אותם החולין טהורים. ואוכל על טהרת הקדש ישמור מכל מה שיטמא הקדש וישים אותן חולין כאילו הם בשר חטאת או אשם ועוד יתבאר זה במסכת טהרות ומיני הטומאות שהן מטמאות החולין והמטמאות התרומה והמטמאות הקדש ושם יתבארו אלו ההלכות כולם באר היטב לגמרי: (רמב"ם)

ג

פרק

פרק ג - משנה א

חֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ מִבְּתְרוֹמָה, שְׁמֵטָבִילִין כְּלִים בְּתוֹךְ
כְּלִים לְתְרוֹמָה, אֲבָל לֹא לְקֹדֶשׁ. אַחֲרַיִם וְתוֹךְ
וּבֵית הַצְּבִיטָה בְּתְרוֹמָה, אֲבָל לֹא בַקֹּדֶשׁ.
הַנוֹשֵׂא אֶת הַמְדָרְס נוֹשֵׂא אֶת הַתְרוֹמָה, אֲבָל
לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ. בְּגֵדֵי אוֹכְלֵי תְרוֹמָה, מְדָרְס
לְקֹדֶשׁ. לֹא כְמֵדַת הַקֹּדֶשׁ {א} מֵדַת הַתְרוֹמָה,

שֶׁבִקְדָשׁ מִתִּיר **(ב)** וּמִנֶּגֶב וּמִטְבִּיל וְאַחַר כֵּן קוֹשֶׁר, וּבִתְרוּמָה קוֹשֶׁר **(ג)** וְאַחַר כֵּן מִטְבִּיל :

ר"ע מברטנורה חומר בקדש. שֶׁמִּטְבִּילִין כָּלִי בְּתוֹךְ כָּלִי. כְּשֶׁשְׁנִיחֵם טְמֵאִים : **אָבֵל לֹא לִקְדָשׁ**. דְּאִמְרִינֵן כְּבָדוֹ שֶׁל כָּלִי הַפְּנִימִי הַמְּכַבֵּד עַל הַחִיצוֹן שֶׁהוּא מְנַח בְּתוֹכוֹ, חוֹצֵץ בְּפָנֵי הַטְּמֵאָה (צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנֵי הַמַּיִם, וְכֵן הוּא בְּרִשׁוּי בְּגִמְרָא) וְאִין טְבִילָה עוֹלָה לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה : **אֲחוּרִים וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיטָה לְתֵרוּמָה**. כָּלִי הָרְאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹכוֹ וּבְאַחוּרָיו וּבֵית צְבִיטָתוֹ, כָּל תְּשֻׁמִּישׁ וְתִשְׁמִישׁ שָׁבוּ, חָשׁוּב כָּלִי בְּפָנֵי עֲצָמוֹ לְעֵנְוֵן תְּרוּמָה, שָׂאֵם נְטֵמָא זֶה לֹא נְטֵמָא זֶה. וּבְטֵמְאוֹת דְּרַבְּנָן קֹאֲמַר, שָׂאֵם נְטֵמָאוֹ אַחוּרָיו בְּמִשְׁקִים טְמֵאִים לֹא נְטֵמָא תוֹכוֹ וְלֹא בֵּית צְבִיטָתוֹ, וְאִם נְטֵמָא בֵּית צְבִיטָתוֹ לֹא נְטֵמָאוֹ אַחוּרָיו וְתוֹכוֹ. וּפְרוּשׁ בֵּית הַצְּבִיטָה, בֵּית אַחִיזָה, לְשׁוֹן וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי (רות ב). וְאִית דְּגָרְסֵי בֵּית הַצְּבִיטָה, לְשׁוֹן אֲצִבַּע, שְׁעוֹשִׁין לְכָלִי בֵּית אַחִיזָה לְהַכְנִיס אֲצִבְעוֹ בְּתוֹכוֹ כְּשֶׁהוּא שׁוֹתֵה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ הַכָּלִי : **אָבֵל לֹא לִקְדָשׁ**. שָׂאֵם נְטֵמָא אֶחָד מֵהֶם בְּטֵמְאוֹת דְּרַבְּנָן, כֵּלּוֹ טְמֵא לִקְדָשׁ : **הַנוֹשֵׂא אֶת הַמִּדְרָס**. מְנַעַל שֶׁל זָב : **נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה**. אִם יִרְצֶה, בְּחֻבֵּית שֶׁל חֶרֶס, שְׂאִינוֹ נוֹגֵעַ בְּאִוִּירָה : **אָבֵל לֹא אֶת הַקְּדָשׁ**. מִשׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּאֶדָם אֶחָד שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא חֻבֵּית יַיִן שֶׁל נְסֻכִים וְנִפְסְקָה לוֹ רְצוּעָה שֶׁל סַנְדָּל שֶׁהָיָה מִדְרָס הַזָּב, וַיִּנְטְלָהּ בְּיָדוֹ, וּמִתּוֹךְ כֵּן נִפְלָה לְאִוִּיר הַחֻבֵּית וְנְטֵמָא הַקְּדָשׁ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמְרוּ הַנוֹשֵׂא אֶת הַמִּדְרָס לֹא יִשָּׂא אֶת הַקְּדָשׁ. וּלְפִי שֶׁמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בִּקְדָשׁ הָיָה, לְפִיכֵן לֹא גָזְרוּ אֶלָּא בִּקְדָשׁ וְלֹא בְּתֵרוּמָה : **לֹא כְּמִדַּת הַקְּדָשׁ**. בְּחֻצֵּצַת טְבִילוֹתָיו, מִדַּת הַתְּרוּמָה : **שֶׁבִקְדָשׁ**. אִם יֵשׁ בְּגֵד טְמֵא וּבָא לְהַטְבִּילוֹ, אִם קָשׁוּר הוּא מִתִּיר אֶת קָשְׁרוֹ, מִשׁוּם דְּדָמִי לְחֻצֵּצָה : **וּמִנֶּגֶב**. אִם לֹחַ הוּא מְנַגְּבוֹ תַּחֲלָה, דְּשִׁמְנוֹנִית שְׁעָלָיו הוּי כְּחוֹצֵץ : **וּבִתְרוּמָה**. אִם יִרְצֶה קוֹשֶׁר וְאַחַר כֵּן מִטְבִּיל כְּשֶׁהוּא קָשׁוּר וְאִין בְּכֵן כְּלוּם : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** **לא כו'**. לְפִי שֶׁמִּפְרֵשׁ בּוֹ הַרְבֵּה דִּינִים בֵּינֵיהֶם נִקֵּט הָאִי לִישָׁנָא. תּוֹסְפוֹת : **(ב)** **מתיר**. דָּאִי מִרִישָׁא הוּהוּ אֶמִינָא דְּוִקָא כְּבָדוֹ שֶׁל כָּלִי כו'. וְאִי מְסִיפָא הוּהוּ אֶמִינָא דְּוִקָא קָשֶׁר דְּמִנָּא מְהַדֵּק לִיהּ, אָבֵל רִישָׁא מִנָּא מְקַפֵּי לְמִנָּא וּמִגְבִּיהִין אוֹתוֹ. גְּמָרָא : **(ג)** **קושר**. לְשׁוֹן הַרְמַבְי"ם בְּכָלִי שֶׁהוּא מְפָצֵל וְלוֹחוֹתָיו וְקִירוֹתָיו מְקָשְׁרוֹת כְּגוֹן מִטָּה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **חומר בקודש מבתרומה שמתבילין כלי וכו'** : מטבילין כלים בתוך כלים עניינו שנמלא קופה טהורה בדרך משל מכלים ונטבלם במקוה ולא נעשה כן בכלים שנרצה להשתמש בהם בקדש כי מפני מעלת הקדש נחשוב שאותה קופה חוצצת בפני הכלים אע"פ שהמים נכנסים שם. וענין אחוריים ותוך דין אחוריים ותוך לא שנשים אחורי הכלי כתוכן והוא כי כשנטמא אחורי הכלי במשקין טמאין אינו מטמא הדבר שבתוכו אם היא תרומה אבל אם היא קדש מטמא מה שבתוכו והיו עושין בכליהן בעובי הכלי מקום שמכניס בו האצבע כדי לשום שם האצבע בעת השתייה ולא יצטרכו

להכניס היד בכלי והוא הנקרא בית הצביטה ואם נטמא אחורי הכלי במשקין טמאין לא נטמאה בית צביטתו לתרומה ונטמא לקדש ועוד יתבאר לך אלו העקרים כולם במסכת כלים ובמסכת טהרות. ואמרו הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה רוצה לומר שהוא נושא תרומה ובגד שנטמא במדרס הזב ביחד והוא שישים שניהם בלוח וירים אותם ואסור לעשות כן בקדש. ואמר מנגב ומטביל רוצה לומר שינגב הכלי שמא תהיה עליו שמנונית ותמנע המים מלהכנס. ואמר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל הוא רשות שנתן לו שיכול להטביל הכלים והם קשורים קצתם בקצתם כמו המטות ודומיהן: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

כִּלְיֵם הַנִּגְמָרִין בְּטָהֳרָה, צָרִיכִין טְבִילָה ^[ה] לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא לְתֵרוּמָה. הַכֹּלֵי מְצָרֶף מֵהַ שְׁבֵתוֹכוֹ לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא לְתֵרוּמָה. הַרְבִּיעֵי בְּקֹדֶשׁ פָּסוּל, וְהַשְּׁלִישֵׁי בְּתֵרוּמָה. וּבְתֵרוּמָה, אִם נִטְמְאָת אַחַת מִיָּדָיו, חֲבֵרְתָהּ טְהוֹרָה. וּבְקֹדֶשׁ, מְטַבֵּיל שְׁתֵּיהֶן, שֶׁהֵיִד ^[ז] מְטַמְא אֶת חֲבֵרְתָהּ בְּקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא בְּתֵרוּמָה:

ר"ע מברטנורה כִּלְיֵם הַנִּגְמָרִים בְּטָהֳרָה. שְׁנֵי חֲבֵרֵי חֶבֶר, וְנִזְהָר בָּהֶם מִשְׁבָּאוֹ קְרוֹב לְגִמְרוֹ ^[ד] שֶׁהֵם רְאוּיִין לְקַבֵּל טְמֵאָה, אֲף עַל פִּי כֹן צָרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ, חִישִׁינָן שְׁמָא נִתְּזוּ רַק מִפִּי עִם הָאָרֶץ עַל הַכֹּלֵי בְּשַׁעַה שֶׁהִיָּה הַחֲבֵר אוֹחוֹ בּוֹ. וְאִף עַל פִּי שֶׁבְּאוֹתָהּ שַׁעַה עֵדִין לֹא נִגְמַר הַכֹּלֵי וְלֹא הִיָּה מְקַבֵּל טְמֵאָה, שְׁמָא לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר וְהִיָּה רְאוּי לְקַבֵּל טְמֵאָה עֵדִין הִיָּה הֶרֶק לֹחַ וּמְטַמְא, דְּתַנּוּן בְּמִסְכַּת נְדָה הַזֶּה וְהֶרֶק מְטַמְאִין לְחִים: **הַכֹּלֵי מְצָרֶף מֵהַ שְׁבֵתוֹכוֹ.** הֵיוּ חֲתִיכוֹת הַרְבֵּה שֶׁל אֲכָלִין בְּכֹלֵי אֶחָד וְנִגַּע טְבוּל יוֹם שֶׁהוּא פּוֹסֵל אֶת הַתֵּרוּמָה בְּאַחַת מֵהֶן, הַכֹּלֵי מְצָרֶפֶן לְהִיּוֹת כִּלְיֵם חֲשׂוּבִים כְּחֲתִיכָה אַחַת וְנִפְסְלוּ כִּלְיֵם, דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָר ז) כֹּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב, הַכְּתוּב עֲשָׂאוּ לְכֹל מֵהַ שְׁבִפֶּף אַחַת: **אֲבָל לֹא לְתֵרוּמָה.** אֲלֵא אוֹתָהּ חֲתִיכָה שְׁנַעַע

בַּהּ הִיא פְּסוּלָה, וְהַשָּׂאָר טְהוֹרוֹת: **הַרְבִּיעֵי בִקְדָשׁ פְּסוּל**. וְאִינוּ פּוֹסֵל: **אִם נִטְמְאָת אַחַת מִיָּדָיו**. בְּטִמְאוֹת דְּרַבָּנָן, כְּגוֹן בְּאֲכָלִין וּמִשְׁקִין טִמְאִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, שְׂאִין מִטִּמְאִין אֲלֵא יָדַים וְלֹא אֶת הַגּוֹף: **וּבִקְדָשׁ מִטְבִּיל אֶת שְׂתִיָּהֶן**. וְהוּא שְׂתִישָׂאָר לַחֲלוּחִית בְּיַד הַטְּמֵאָה בַּשְּׂעָה שְׁנִטְמְאָה. אֲבָל לֹא הִזָּה לַחֲלוּחִית בְּיַד הַטְּמֵאָה, אִין הִזָּה הָאַחֶרֶת טְמֵאָה עַד שֶׁתִּגַּע בָּהּ **[ו]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ד] דָּאז נִוְתַנִּין לֵב עֲלֵיהֶן לְשַׁמְרוֹן בְּטְהָרָה, וְלִהְכִי לֹא תִנִּי נַעֲשִׂים אֲלֵא נְגַמְרִים. תּוֹסְפוֹת: **[ה] טְבִילָה**. וְלֹא הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ: **[ו]** כִּן פֶּסֶק הַרְמַב"ם. וְהָרַאב"ד הַשִּׁיג דְּבִלֵא נְגִיעָה מֵהַ יַעֲשֶׂה הַמְשָׁקָה. וְהַפְסֵף מְשַׁנָּה מִיֵּשֵׁב דְּכָל הַנִּי מַעֲלוֹת דְּרַבָּנָן אֲמַרִינָן דְּכִינֹן דְּעַל יָדֵי מְשָׁקָה מִטְמֵאָה אֶת הַיָּד טְמֵאָה גְמוּרָה לְכָל דְּבָר, גְזָרוּ בִקְדָשׁ לְמַעַלְתּוֹ גַּם בְּלִתֵי נְגִיעָה: **[ז] שְׁהִיד כּו'.** לְאַתּוּיֵי אִם נִגַע יָד חֲבֵרוֹ. גְמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה וכו': ואפילו היה העושה אותן תלמיד חכם על כל פנים צריכים טבילה ואינן צריכין הערב שמש וזה לקדש. ורוצה באמרו הכלי מצרף מה שיש בתוכו כי כשיש כלי מלא מככרות ודומיהן ונגע טבול יום או מי שהוא במעלתו מטומאתו בככר אחד מהם לא פסל אלא מה שנגע בה בלבד בתרומה אבל בקודש מטמא הכל. וסמכו זה לאמרו כף אחת עשרה זהב הכתוב עשה כל מה שבכף אחת. וכבר זכרנו שלישי ורביעי בפ"א מפסחים כל מה שצריך לו בזה המקום וכשנטמאה ידו בדברים המטמאין את הידים וכבר זכרנו מה הן במה שקדם ויהיה באותה היד הטמאה לחלוחית מיד נטמאת ידו השנית לקדש ואפילו שלא נגעה היד הטהורה בטמאה ואם אין בה לחלוחית לא תטמא היד השנית עד שתגע ביד הטמאה ואז תפסול אותה לקדש ועוד יתבארו כל אלו העקרין בשלימותן במקומות רבים מסדר טהרות וכשתרצה להיות כולל על ידיעת הטומאה והטהרה ולדקדק במשפטיהן תעיין בדברינו באותו הסדר בהשגחה גדולה מתחילתו ועד סופו ולא תקרא אותו קריאת העברה וקצור אלא קריאה השלמה ועיון אמיתי: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ג

אוֹכְלִין אֲכָלִים נְגוּבִין בְּיָדַים מְסֻאָבוֹת
בְּתְרוּמָה, אֲבָל לֹא בִקְדָשׁ. הָאוֹנִן וּמְחַסֵּר

כפורים צריכין טבילה לקדש, אבל לא לתרומה:

ר"ע מברטנורה אוכלין אכלים נגובים בידיים מסאבות בתרומה. הכי קאמר, אוכלין אכלים של חלין נגובין בידיים מסאבות עם התרומה, אבל לא עם הקדש. מי שתחב לו חברו אוכלין של קדש בפיו בידיים טהורות, וזה האוכל ידיו מסאבות, או שתחב הוא עצמו אוכלין של קדש בפיו על ידי כוש או כרפר (ח), ובקש לאכל צנון או בצל של חלין עמהו, שאין ידים מסאבות השניות לטמאה מטמאות את החלין, אפלו הכי גזור רבנן שלא יאכלים עם הקדש, שמא יגע בידיהו מסאבות באוכלין של קדש שבפיו. ולענין תרומה, אף על פי שהידיים המסאבות פוסלות, לא עשו מעלה זו, אלא אמרינן זהיר ולא נגע. ולהכי נקט נגובים, שאפלו היה עכשיו משקין עליהם, היו המשקין נעשים ראשונים מחמת הידיים ועושין את החלין שניים, וכשנוגעין בתרומה שבפיו פוסלים אותה: **האונן**. שלא נטמא במתו: **ומחסר כפורים**. שטבל והעריב שמשו ולא הביא קרבנותיו: **צריכין טבילה**. לאחר שיביא קרבנו, אם רצה לאכל קדש, כיון דעד האידינא היו אסורים בקדש (ט) אצרכינהו רבנן טבילה. ומחסר כפורים פוסל את הקדש בנגיעה (י). והאונן אף על פי שאסור לאכל אינו פוסל בנגיעה: **אבל לא לתרומה**. דמחסר כפורים ואונן מתרים בתרומה. ואף על גב דאונן אסור במעשר שני, מתר הוא בתרומה, דמרבין ליה מוכל זר לא יאכל קדש (ויקרא כב), זרות אמרתי לך ולא אנינות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ח) ופרש רש"י שהן פשוטי כלי עץ ואינן מקבלין טמאה, וכן פרשו התוספות. וקשה דלא מצינו שהידיים יטמאו לכלים, אלא אורחא דמלתא נקט. ולשון הרמב"ם במלקחים ודומיהו: (ט) והסיחו דעתו, ושמא נטמאו והם לא ידעו. הרמב"ם: (י) וכן פרש הרמב"ם. טעמם מדריש פרק י"ב דזבחים תנן האונן נוגע. אבל שם פרשו והוא שטבל ולא הסיח דעתו, ואם כן שוים הם. והרמב"ם בחבורו פרש דבשניהם הנגיעה מתר, וכן משמע שם בגמרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אוכלין אכלים נגובים בידיים מסואבות בתרומה וכו': העיקר אצלנו חיבת הקודש מכשרתו ואין צריך הכשר וכיון שזה הוא העיקר האוכל אוכלין נגובין בידיו והן טמאין אין ספק שיטמאו ואין אנו צריכין בזה לדבר אבל דיבר בכאן אם לא נגען בידיו אלא במלקחים ודומיהו וזה גזירה שמא יאכל אח"כ שום דבר של משקה בידיו ויטמא אותו הקדש שבו כמו שנתבאר אותן העקרין במקומן. וזו הגזירה לא עשינו אותה בתרומה וכבר קדם לך בפסחים וזולתו דין אונן ומחוסר כפורים שהוא אסור לאכול בקדשים עד שיטבול כמו שבארנו לשם אבל לענין נגיעה מחוסר כפורים פוסל את הקדש כשנגע בו והאונן מותר ליגע בו כמו שיתבאר בשנים עשר מזבחים: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ד

חִמְר בְּתְרוּמָה, שְׂבִיהוּדָה נֶאֱמָנִים **[יא]** עַל טְהָרַת יַיִן וְשֶׁמֶן כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה, וּבְשַׁעַת הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים אֵף עַל הַתְּרוּמָה. עָבְרוּ הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים וְהִבִּיאוּ לוֹ חֲבִית שֶׁל יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה, לֹא יִקְבְּלָנָה מִמֶּנּוּ, אֲבָל מִנִּיחָה לַגַּת הַבָּאָה. וְאִם אָמַר לוֹ, הִפְרַשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ, נֶאֱמָן. כִּדֵּי יַיִן וְכִדֵּי שֶׁמֶן הַמְדַמְעוֹת, נֶאֱמָנִין עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַת הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים, וְקֹדֶם לַגְּתוֹת שִׁבְעִים יוֹם:

ר"ע מברטנורה שְׂבִיהוּדָה נֶאֱמָנִים וכו'. לַהֲכִי נִקְטַ בִּיהוּדָה, לְפִי שְׂרָצוּעָה שֶׁל אֶרֶץ כּוֹתִיִּים הִיְתָה מִפְּסָקַת בֵּין גְּלִיל לִיהוּדָה, וִירוּשָׁלַיִם אֶרֶץ יְהוּדָה הִיְתָה, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִבִּיא קֹדֶשׁ מֵאֶרֶץ הַגְּלִיל לִיהוּדָה לְפִי שְׂגָזְרוּ טְמֵאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים **[יב]**, וְאֶפְלוּ שֶׁל חֲבָרִים שֶׁבְּגְלִיל לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִבִּיאוּ לְנִסְכִּים: **נֶאֱמָנִין עַל טְהָרַת יַיִן וְשֶׁמֶן כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה**. עִם הָאֶרֶץ שֶׁאָמַר יַיִן זֶה טְהוֹר וְהוּא לְנִסְכִּים, שֶׁמֶן זֶה טְהוֹר וְהוּא לְמִנְחוֹת, נֶאֱמָן לְעוֹלָם, דְּמִשּׁוּם חִמְרָא דְּקֹדֶשׁ מְזַדְהָר וְלֹא מְשַׁקֵּר. אֲבָל אִם אָמַר יַיִן וְשֶׁמֶן אֵלוּ טְהוֹרִים וְהֵן לְתְרוּמָה, אֵינּוּ נֶאֱמָן, שְׂאִין אֲסוּר טְמֵאָת תְּרוּמָה חִמּוֹר בְּעֵינֵי עַמֵּי הָאֶרֶץ וְחִשְׁיָנּוּ דְלִמָּא מְשַׁקְרֵי בָּהּ: **וּבְשַׁעַת הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים**. בְּעַת הַבְּצִיר וּבְעַת שְׁעוֹצְרִים הַזֵּיתִים בְּבֵד, נֶאֱמָנִין אֵף עַל הַתְּרוּמָה, לְפִי שֶׁכָּל בְּנֵי אָדָם מְטַהְרִים אֶת כְּלֵיהֶם בְּעַת עֲשִׂית הַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן כִּדֵּי לְהַפְרִישׁ הַתְּרוּמָה בְּטַהָרָה **[יג]**: **עָבְרוּ הַגְּתוֹת וְכו'.** לְאַחַר שֶׁעָבַר זְמַן הַבְּצִיר אוֹ זְמַן עֲצִירַת הַזֵּיתִים בְּבֵית הַבֵּד, וְהִבִּיא עִם הָאֶרֶץ חֲבִית שֶׁל יַיִן אוֹ שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה לְכַהֵן חֶבֶר וְאוֹמַר שֶׁהִיא טְהוֹרָה: **לֹא יִקְבְּלָנָה מִמֶּנּוּ**. בְּחִזְקַת טְהוֹרָה, דְּלִאֲחַר הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים אֵינּוּ נֶאֱמָן: **אֲבָל מִנִּיחָה לַגַּת הַבָּאָה**. עִם הָאֶרֶץ שִׁיּוּדַע שֶׁלֹּאֲחַר הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים אֵינּוּ

נֶאֱמָן, מִנִּיחַ חֲבִית זוֹ לַגַּת הַבָּאָה וְאִזּוֹ נוֹתְנָה לַכֹּהֵן, דְּבִאוּתָהּ שְׁעָה הוּא נֶאֱמָן עָלֶיהָ [יד]: **רְבִיעִית**. הַלֵּג יִין לְנִסְכִּים, נֶאֱמָן עַל כָּל הַחֲבִית, דְּמָגוּ דְמֵהֵימָן אֶקְדָּשׁ [טו] מֵהֵימָן נִמִּי אֶתְרוּמָה: **כַּדֵּי יִין וְכַדֵּי שְׁמֵן הַמְדַמְעוֹת**. הַמְטָהָר אֶת טַבְלוֹ לְנִסְכִּים, וְהִשְׁתָּא אֵיכָא חֲלִין וְתְרוּמָה וְקִדְשׁ מְעַרְבִין וּמְדַמְעִין זֶה בְּזָה, וּבָא לּוֹמַר גַּם עַל הַכַּדֵּים שֶׁהֵן טְהוּרִים, אִף עַל גַּב דְּעַם הָאָרֶץ אֵינּוּ נֶאֱמָן עַל הַכַּדֵּים אֶפְלוּ בְּשַׁעַת הַגָּתוֹת [זט], הָאִידְנָא מֵהֵמְנִינֵן לִיהָ עַל הַכַּדֵּים אֶפְלוּ קִדְשׁ שְׁעַת הַגָּתוֹת שְׁבַעִים יוֹם, דְּמָגוּ דְמֵהֵימָן אֶקְדָּשׁ מֵהֵימָן נִמִּי אֶתְרוּמָה וְאֶפְדִּים, דְּגִנְאֵי הוּא לְקִדְשׁ שִׁיְהִיו הַכַּדֵּים שְׁעִירוּהוּ מֵהֵם בְּחִזְקַת טַמְאָה וְהוּא קָרֵב [יז]. וְשְׁבַעִים יוֹם דְּנִקְט, מְשׁוּם דְּאוֹרְחָא דְּעֵלְמָא הוּא לְהִזְמִין אֶת הַכַּלִּים וּלְטַהֵרם שְׁבַעִים יוֹם קִדְשׁ הַגָּתוֹת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יא] נאמנים כו'. אִם הַקְדִּישׁוּ לַמִּזְבֵּחַ בְּשַׁעַת הַבְּצִיר, כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה נֶאֱמָנִים בְּשִׁמְרָה. רַש"י. דְּאִי בְּלֹא הַקְדִּישׁוּ בְּשַׁעַת הַבְּצִיר הִנּוּ לִיהָ חֲלִין וְנִטְמָאת בְּטַמְאָת עִם הָאָרֶץ, וְכִי מְשׁוּם דְּאֶקְדָּשָׁה פִּקַּע לִיהָ טַמְאָה מִנִּיהָ. אִי נִמִּי מְצִינוּ לְמִימַר אֶפְלוּ בִּיחַד חֲלִין לְנִסְכִּים, וּמֵאִימַת קִדְשׁ אֶמְרִינֵן מְעַקְרָא הִנּוּ נִזְהָר לְשִׁמְרוֹ, וְכַבְּסִמוּד גַּבֵּי מִנִּיחָה לַגַּת הַבָּאָה. תּוֹסְפוֹת: [יב] וְאִם תֵּאמַר וַיָּבִיא עַל יְדֵי שְׂדֵה תִּבְּהָ וּמִגְדָּל כְּדֶאֱמַרִּין פֶּרֶק ג' דְּעֵרוּבִין מְשָׁנָה א', אֶמְרִינֵן בְּגִמְרָא דְּהֵאִי תִּנְא סִבְר אֶהֱל זְרוּק לֹא שְׁמִיָּה אֶהֱל, שְׁמַעִינֵן מֵהַכָּא דְּלִמָּאן דְּאֶמַר שְׁמִיָּה אֶהֱל הִינוּ אֶפְלוּ בְּמַהֲלָכָת. תּוֹסְפוֹת. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [יג] אֲבָל אַחַר כֵּן נִשְׁתַּלְּחוּ בְּנֵי אָדָם וּפְשַׁעוּ בְּטַהֲרָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהֵן מְקַלִּין בְּתְרוּמָה אֵין שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ שְׁמוּר גְּמוּר. הַרְמְב"ם: [יד] וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְשַׁל אֶשְׁתַּקֵּד, שְׁלֹא גָזְרוּ עֲלֵיהֶם טַמְאָה בְּשַׁעַת הַגָּתוֹת וְהַכַּדֵּים. הַרְמְב"ם: [טו] דְּגִנְאֵי הוּא לַמִּזְבֵּחַ שִׁתְּהָא הַתְרוּמָה הַמְחַבְרַת לוֹ בְּחִזְקַת טַמְאָה וְהַקְדָּשׁ יִקְרַב לַמִּזְבֵּחַ. רַש"י: [טז] פֶּרֶשׁ רַש"י שְׁאִף עַל פִּי שְׁלֹא גָזְרוּ עַל תְּרוּמָתָן בְּשַׁעַת הַגָּתוֹת, מִפְּנֵי הַפֶּסֶד כְּהִנֵּים חֲבָרִים דְּנִמְצָאת מִפְּסִידָן מֵרַב תְּרוּמוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל הַקְּנֻקְנִים לֹא הָאֱמִינוּם, וְאֵין הַכְּהִנִּים חֲבָרִים מְקַבְּלִין מֵהֵן הַקְּנֻקְנִים עִם הַתְרוּמָה, אֲבָל מְעַרְוּ אוֹתָן לְכַלְיָהּ. וְדַכּוּתָהּ אֶמְרִינֵן לְקָמוּ. וְאֵל תִּתְמָה, שְׁהָרִי לְגִין טַמְאָה טַמְאָת שְׁבַעִה וְהַמְשַׁקִּין טְהוּרִין [אֶהֱלוֹת פ"ה מ"ד]: [יז] וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְתִימָה דָּאִם כֹּן אֶפְלוּ בְּשַׁעַר יָמוֹת הַשָּׁנָה נִמִּי, דְּהִתְנֵן אִם אֶמַר הַפְּרָשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קִדְשׁ נֶאֱמָן. וְתִרְצוּ דְּהַכָּא מִיָּרִי שְׁיַחֲדוּ לְנִסְכִּים כְּשִׁינְטְרָד מִמֵּנּוּ, אֲבָל הֵתֵם מִיָּרִי שְׁכַבְרֵי הַקְדִּישׁוּ לְכָד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חומר בתרומה שביהודה נאמנים על טהרת וכו': מה שיחד ארץ יהודה משאר א"י לפי ששאר הארץ מלבד ארץ יהודה היו שוכנים בה העכו"ם ולא היו יכולין לטהר שום דבר ולשומרו ובעבורם חזרו כל הארצות כארצות העכו"ם ובארץ יהודה היו נאמנים בני אדם בכל השנה על יין ושמן של קדש שהוא טהור כשהיה אומר אדם זה היין טהור והוא לנסכים וזה השמן טהור והוא למנחות לגודל מעלת הקדש מי הוא זה שמלאו לבו לעבור על הדבר ולא שיקל בו ולא שיאמר טהור אלא על דבר שנתאמת אצלו טהרתו. ואינן נאמנים באמרם זה יין של תרומה טהורה אלא בשעת הגתות בלבד שבני אדם נזהרין כולן ומטהרין כליהן ועצמן כדי שיהיה מה

שסוחטין מן הענבים טהור ויוציאו תרומה טהורה וכשעברה שעת הגיתות והבדים והוא עת הבציר נשתלחו בני אדם ופשעו בטהרה ומפני שהן מקילין בתרומה אין שומרים אותם שימור גמור ולפיכך אינן נאמנין ואם עברו הגתות והבדים והביא אחד מהן לכהן חבית של יין של תרומה בדעת שהיא תרומה טהורה לא יקח אותה ממנו אלא אם לקחו מדעתו שהיא תרומה פסולה כיון שהיא בספק. ואמרו אבל מניחה לגת הבאה רוצה לומר בעל החבית מניחה לגת הבאה ואז יתן אותה לכהן לפי שבאותה שעה הוא נאמן ואם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית של קדש הרי זה נאמן דכיון שהוא נאמן במקצתה ר"ל אותו רביעית של קדש. והעיקר נאמנין על טהרת יין ושמן של קדש כל ימות השנה נאמן בכולה שהיא טהורה. ואמרו כדי יין וכדי שמן המדומעות נאמנים עליהם אבאר לך פירושים. והוא כי המדומע כבר קדמו לך כללי משפטיו במסכת תרומות וביארנו כי הוא הדבר שנתערב בו התרומה שקרא אותה השם דמע. ובכאן רוצה בו שהם נאמנים באמרם אלו הקנקנים טהורים אף על פי שהוא קודם לגתות שבעים יום. ובירושלמי אמרו קודחין בהם את הדמע וענינו הקנקנים שמכניסים בהם המדומע. ולשון התוספתא קודם לגיתות שבעים יום נאמנים על הקדש ועל המדומע ועל הקנקן אבל לא על התרומה ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה. אבל הבבלי ביאר שאין נאמנים באמרם קנקן ריקן שהוא טהור לתרומה בשום פנים ואפ"י בשעת הגיתות. וכי מאמרם בזו המשנה נאמנים על כדי יין ושמן המדומעות רוצה בו המעורבות בלבד ואינן מענין דמע שהוא התרומה. וענין אותן התערובות כמו שזכרנו במשמר יינו להפריש ממנו נסכים קודם לגתות ע' יום ומפני שכוונתו היתה להוציאה הנסכים ממנו היה כמו הדבר המעורב מן הקדש והם נאמנים על טהרת הקדש כמו שהוא העיקר. ולפיכך יהיו נאמנים על אלו הקנקנים אפ"י קודם לגיתות שבעים יום והוא הזמן שהעם מתחילין להזמין עליהם ולטהר אותם לבציר ואלו הדינים כולם שאמרו נאמנים ואין נאמנין הם בעמי הארץ אבל תלמידי חכמים נאמנים לעולם על כל מין ממיני הטהרה ונסמך על כל מה שיאמר כמו שביארנו ממנו קצת במסכת דמאי ועוד יתבאר הכל במסכת טהרות: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

מִן הַמוֹדֵיעִית וְלִפְנֵים {יח} {יט}, נְאֻמְנִין עַל כְּלֵי
חָרֶס {כ}. מִן הַמוֹדֵיעִית וְלַחוּץ {כא}, אֵין נְאֻמְנִים.

פִּיצָד, הַקְדָּר שֶׁהוּא מוֹכֵר הַקְדָּרוֹת, נִכְנָס לְפָנִים מִן הַמוֹדִיעִית, הוּא הַקְדָּר וְהוּן הַקְדָּרוֹת וְהוּן הַלּוֹקָחִים, נֶאֱמָן. יֵצֵא, אֵינוֹ נֶאֱמָן :

ר"ע מברטנורה מן המודיעית ולפנים. מודיעית כָּרַךְ רְחוֹק מִירוּשָׁלַיִם חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מִיל. מִמֶּנּוּ וְלִפְנֵים, לְצַד יְרוּשָׁלַיִם, נֶאֱמָנִים קְדָרִים עִמִּי הָאָרֶץ לְקַח מֵהוּן כָּלִי חֶרֶס הַדְּקִים, כְּגוֹן פּוֹסוֹת קְדָרוֹת וְקִיתוֹנוֹת. לְפִי שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּלֹא הֵם. וּבִירוּשָׁלַיִם אֵין עוֹשִׂין כְּבִשׁוֹנוֹת, מִפְּנֵי הָעֶשׂוֹן, לֹא לְסִיד וְלֹא לְקְדָרוֹת, לְפִיכֶךָ הָאֱמִינוֹם וְלֹא גָזְרוּ עֲלֵיהֶם, שְׂאֵין גּוֹזְרִים גְּזָרָה עַל הַצְּבוּר שְׂאֵין יְכוּלִין לְעַמֵּד בָּהּ: **הוא הקדר.** מִי שֶׁהִבִּיאַן מִחוּץ לְמוֹדִיעִית לוֹ בְּלֶבֶד הָאֱמִינוֹ, לְפִי שְׂאֵי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לְהֶאֱמִינוֹ, אֲבָל אִם מִסָּרִם לֵיד קְדָר אַחֵר עִם הָאָרֶץ הַיּוֹשֵׁב בְּמוֹדִיעִית אוֹ לְפָנִים, לֹא הָאֱמִינוֹהוּ: **וְהוּן הַקְדָּרוֹת.** עַל אוֹתוֹן קְדָרוֹת שֶׁהִבִּיא הוּא נֶאֱמָן, וְאֵינוֹ נֶאֱמָן לְצָרֶף עִמָּהֶם קְדָרוֹת שֶׁל קְדָר אַחֵר שִׁיּוֹשֵׁב בְּמוֹדִיעִית אוֹ לְפָנִים: **וְהוּן הַלּוֹקָחִין.** חֲבָרִים שֶׁרְאוּהוּ שֶׁהִבִּיאֵם, נֶאֱמָן הַקְדָּר אֲצֵלֶם, וְלֹא אֲצֵל לּוֹקָחִים אַחֲרֵיהֶם: **יֵצֵא.** מִן הַמוֹדִיעִית לְשׁוּב לְאַחֲרָיו, אֵינוֹ נֶאֱמָן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יח] ולפנים. יֵשׁ לְדַקְדֵּק דֵּלֵא תִּנּוּן כְּמִדְתָּן לְכָל רוּחַ כְּדִתְנָן בְּשֶׁאֵר דּוֹכְתֵי. וְנִרְאֶה בְּעֵינֵי שְׂכָן הָיוּ מוֹכְרֵי הַקְדָּרוֹת חוֹנִים וְשׁוֹכְנִים בְּאוֹתוֹ מְחוּז שֶׁהִדְרָךְ שֶׁמִּמֶּנָּה לִירוּשָׁלַיִם עוֹבֵר עַל הַמוֹדִיעִית, וְאֵלוֹ לְרוּחַ אַחֲרֵת לֹא הָיוּ מְצוּיִין מוֹכְרֵי קְדָרוֹת: **[יט] ולפנים.** הָא מוֹדִיעִית עֲצָמָה לֹא מְהִימָן. וּמוֹקֵי בְּגִמְרָא כְּשֶׁהִקְדָּר וְהַחֲבֵר שְׁנֵיהֶם נִכְנָסִים אוֹ שְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין. וּפְרֵשׁ רִש"י שְׁנֵיהֶם נִכְנָסִין, דִּימִתִּין עַד שִׁיְהִיָּה מִן הַכָּרֶךְ וְלִפְנֵים. אֵי נִמִּי כְּשֶׁשְׁנֵיהֶם יוֹצְאִים, הוּאִיל וּמִצְאוֹ לְפָנִים וְשֵׁם לֹא לְקַח מִמֶּנּוּ, לֹא יִקַּח עוֹד. וְכָל שְׂכָן קְדָר נִכְנָס וְחֵבֵר יוֹצֵא, הוּאִיל וְסוּף הַקְדָּר לְכָנֶס לְפָנִים יִחְזֹר הַחֲבֵר הַצָּרִיךְ לְקַח וְיִקַּח: **[כ] כלי חרס.** כִּלָּה מִתְנִיתִין אַחֲמֵר בְּתִירוּמָה מִבְּקֻדָּשׁ קָאֵי, וְהִכִּי תִּנִּי בְּגִמְרָא, נֶאֱמָנִים בְּכָלִי חֶרֶס הַדְּקִים לְקֻדָּשׁ: **[כא] ולחוץ.** הָא מוֹדִיעִית כְּלִפְנֵים. וּמוֹקֵי בְּגִמְרָא בְּקְדָר יוֹצֵא וְחֵבֵר נִכְנָס, פִּרֵּשׁ רִש"י שֶׁהִקְדָּר לֹא יִחְזֹר עוֹד לְאַחֲרָיו, וְאִם לֹא עֲכָשׁוּ יִקַּח אֵימִתִּי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מן המודיעים ולפנים נאמנין על כלי חרס וכו': כִּשְׁמִנְחִים הַקְדִּירוֹת חוּץ לְמוֹדִיעִים וְנִכְנָס וְהָרִי הוּא לְפָנִים מִן הַמוֹדִיעִים וְהַקְדִּירוֹת חוּץ לְמוֹדִיעִים וְבֵא הַלּוֹקַח וְלִקַּח הַקְדִּירוֹת וְנִכְנָס לְפָנִים מִן הַמוֹדִיעִים נֶאֱמָן שֶׁהֵם טְהוֹרוֹת וְזֶהוּ עֵנִין אִמְרָם הַלּוֹקַח נֶאֱמָן כִּיוֹן שֶׁהֵעִיקַר אֲצִלְנוּ נֶאֱמָנִים עַל טְהַרְת כְּלֵי חֶרֶס מִן הַמוֹדִיעִים וְלִפְנֵים אֲבָל מִי שִׁיצֵא מִירוּשָׁלַיִם וְקָנָה מֵאוֹתוֹן הַקְדִּירוֹת וְהוֹצִיאַן בִּידוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן כִּיוֹן שֶׁהוּא חוּץ לְמוֹדִיעִים אֵעִ"פִּי שֶׁהַקְדִּירוֹת הֵן הֵן הַקְדִּירוֹת וְהַקְדָּר הוּא הַקְדָּר עֲצָמוֹ וְעוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ. וְזֶהוּ עֵנִין אִמְרָם הוּא הַקְדָּר וְהוּן הַקְדִּירוֹת הַשִּׁיעוֹר בְּזֶה אֵף עַל פִּי שֶׁהַקְדָּר הוּא הַקְדָּר וְהַקְדִּירוֹת הֵן הַקְדִּירוֹת הַנִּכְנָס נֶאֱמָן וְהוֹצֵא אֵינוֹ נֶאֱמָן לְפִי שְׁדָבֵר הַנֶּאֱמָנוֹת תְּלוּי עַל הַמְקוֹמוֹת. וְהִטְעַם כִּי הֵבֵא חוּץ לְמוֹדִיעִים וְקוֹנָה וְנִכְנָס

רואה בעל הקדירות ומרגיש בו ולוקח מהם מה שירצה ומכניסם בידו ולפיכך נאמן אבל היוצא מן המדינה אינו רואה הקדר כי אחוריו כלפי פניו ושמא נגע זה הקדר במשקין טמאים בידיו בקדירות ויטמאם ואותו הלוקח לא יראה אותו ואנו לא נאמין הקדר שאלו הקדירות טהורות אלא אחר שיהיה לפניו מן המודיעים כמו שביאר. ואומרו ונכנס לפניו מן המודיעים אבל אם ישב חוץ למודיעים אינו נאמן וכן אפילו לא הניח קדירותיו חוץ למודיעים אלא שהכניסן עמו לפניו מן המודיעים יהיה הנכנס והיוצא נאמן ואפי' נגע בהם הקדר והוא לפניו מן המודיעים נאמן הוא שלא טמאם ואין הכוונה בזו ההלכה אלא ההפלה כי הנאמנות בטהרת כלי חרס תלוי במקום מן המודיעים ולפנים וכי אותו האדם בעצמו אינו נאמן על אותו הכלי בעצמו מן המודיעים ולחוץ וכבר זכרנו בתשיעי מפסחים כי מודיעים מקום קרוב לירושלים ועוד נבאר באיזה טעם הקילו בטהרת כלי חרס בירושלים בלבד וכל זה בע"ה אבל ת"ח נאמנים בכל מקום: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

הַגְּבָאִין שְׁנִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת, וְכֵן הַגְּבָאִים
שֶׁהִחֲזִירוּ אֶת הַכֵּלִים, נֶאֱמָנִין **{כב}** לֹמֵר, לֹא
נִגְעָנוּ. וּבִירוּשָׁלַיִם נֶאֱמָנִין עַל הַקֹּדֶשׁ, וּבְשַׁעַת
הַרְגָל אֶף עַל הַתְּרוּמָה:

ר"ע מברטנורה הגבאים. ישראל שהן גבאים למלכי אמות העולם לגבות מישראל מסים וארנוניות, ונכנסו לתוך הבית לעבט עבוטו: וכן הגבאים. שגנבו כלי חרס והחזירו: נאמנים לומר לא נגענו. לתוכו. והוא שהחזירו מחמת תשובה שעשו מעצמם, לא מחמת יראה: ובירושלים נאמנים על הקדש. נאמנים על כל כלי חרס, בין גדולים בין קטנים **{כג}**, לומר שהן טהורין לקדש, לפי שאין עושין כבשונות בירושלים, לפיכך האמינום ולא גזרו עליהם: ובשעת הרגל אף על התרומה. דאמר קרא (שופטים כ) ויִאָסֹף כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הָעִיר כָּאִישׁ אֶחָד חֲבָרִים, הכתוב קראם בשעת אספה כלם חברים **{כד}**, ורגל שעת אספה היא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כב] נאמנין. ולקדש נאמנין, אבל לא לתרומה, דכלה מתניתין אחמר בקדש מבתרומה קאי, ובהדיא שנינו בתוספתא נאמנין על טהרת חטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה. והאי חטאת בשר קדש ולא אפר חטאת. רש"י. ועין תוספות יום טוב: [כג] ומיהו בדקים הצרף לאנשי ירושלים, דכל יחיד ויחיד נספו בביתו, לכן הוסיפו להן טהרה ליחידים מגבול מודיעית. אבל בעלי הלשכה המספקים נסקים לצבור די להם בנכנסים לחוץ העיר, ולשם בלבד האמינום על החביות. אי נמי יחידים צריכין לדקים אף לבשול שלמיהם יום יום. רש"י: [כד] והרמב"ם כתב מפני שהכל מטהרין עצמן ועולין לרגל. טעמו דפשיטא דהך קרא אינו אלא אסמכתא, ואי לאו דהכל מטהרים לא היו עוקרין לגזרתן שגזרו בעם הארץ, ולא היו דורשים האי אסמכתא לטהרם ברגל: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הגבאין שנכנסו לתוך הבית וכן הגנבים שהחזירו וכו': שהחזירו ענינו שעשו תשובה והחזירו מעצמן ולפיכך נאמנין. ואמר ובירושלים נאמנים על הקדש רוצה בו כלי חרס הגדולים כמו הצלוחיות הגדולות והקדירות נאמנים ע"ה עליהן שהן טהורות לקדש לפי שלא היה אפשר להיות בירושלים כבשן לשרוף בו כלי חרס ולפיכך היו חסין עליהם ולא היו מטמאין אותן ועוד הקלו בהם לפי שהיו מועטות והעיקר אצלנו כל ישראל חברים ברגל כמו שזכרתי לך פעמים ולפיכך נאמנים אף על התרומה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ז

הפותר את חביתו, והמתחיל בעסתו על גב הרגל, רבי יהודה אומר, יגמר. וחכמים אומרים, לא יגמר. משעבר הרגל, היו מעבירין על טהרת עזרה. עבר הרגל ביום ששי, לא היו מעבירין, מפני כבוד השבת. רבי יהודה אומר, אף לא ביום חמישי, שאין הכלהנים פנויין:

ר"ע מברטנורה הפותח את חביתו. חבר שפתח חביתו למכר יין בירושלים ברגל, ומשמשו בו עמי הארץ: **לא יגמר.** לאחר הרגל. שאף על פי שבשעת הרגל הן טהורין, לא שטהרתן טהרה עולמית, אלא שבשעת הרגל הכל חברים, אבל לאחר הרגל טמא מגעו למפרע, כדאמרין במתניתין לאחר הרגל מטבילין כלי העזרה, מפני שנגעו בהן עמי הארץ ברגל. ורבי יהודה דאמר יגמר, סבר אם אתה אומר לא יגמר אף הוא לא יתחיל **{כה}**, ואין מזון מצוי לעולי רגלים. ואין הלכה כרבי יהודה: **מעבירין על טהרת העזרה.** מעבירין את הכלים ממקומן להטבילן ולטהר את העזרה מטמאת עמי הארץ שנגעו בהן ברגל: **מפני כבוד השבת.** שהיו הכהנים צריכין להתעסק בצרכי שבת איש בביתו: **אף לא ביום חמישי.** אף אם עבר הרגל ליום חמישי, אין מטבילין אותן עד לאחר השבת. לפי שאין הכהנים פנויין ליום מוצאי יום טוב להטבילן, שטרודין להוציא את הדשן שעל התפוח באמצע המזבח, שקבצו שם כל ימות הרגל כל דשן של המערכה. ואין הלכה כרבי יהודה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כה} גמרא. ומשום הכי בטהרת העזרה מודה דמטהרין, דהא לא פליג אלא בחמישי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו וכו': כבר ביארתי לך כי כל ישראל חברים ברגל ונתנו ע"ה כת"ח ברגל וכשנתערב היד בחבית ועיסה ברגל ר' יהודה אומר כיון שנתת טומאת ע"ה טהורה ברגל הרי הוא כאילו לא נגע בה ע"ה לעולם וגומר לשתותה אחר הרגל כאילו היא טהורה ויעשה בה כל מה שיעשה אדם בדבר טהור. וחכ"א כי כל מה שעשו בזה אינו אלא ברגל בלבד. וא"ר יהודה אף לא יום חמישי רוצה לומר אם עבר הרגל ברביעי לא היו מעבירין בחמישי לפי שהיו טרודים בדישון המזבח ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ח

כיצד מעבירים על טהרת עזרה. מטבילין את הכלים שהיו במקדש, ואומרין להם, הזקרו שלא תגעו בשלחן ובמנורה **{כז}** ותטמאוהו **{כח}**.

כָּל הַכְּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, יֵשׁ לָהֶם שְׁנַיִם
וּשְׁלִישִׁים, שָׁאֵם נִטְמָאוּ הָרֵאשׁוֹנִים, יָבִיאוּ
שְׁנַיִם תַּחְתֵּיהֶן. כָּל הַכְּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ,
טְעוּנִין טְבִילָה, חוּץ מִמִּזְבַּח הַזֶּהָב וּמִזְבַּח
הַנְּחֹשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁהוּן כְּקָרְקַע, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.
וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּן מִצְפִּין :

ר"ע מברטנורה ואומרין להם. לְעַמֵּי הָאָרֶץ **[כו]** בְּרַגְלֵי: הַזֶּהָרוּ שֶׁלֹּא תִגְעוּ
בְּשִׁלְחוֹן. לְפִי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִטְבִּילוֹ לְאַחַר הָרַגְלֵי, שָׂאֵי אֶפְשָׁר לְסַלְקוֹ
מִמְקוֹמוֹ, דְּכִתִּיב בֵּיהּ (שְׁמוֹת כח) לָחֵם פָּנִים לְפָנָי תִּמְיֵד: טְעוּנִים טְבִילָה.
מִפְּנֵי טְמֵאת הָרַגְלֵי: חוּץ מִמִּזְבַּח הַזֶּהָב וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת מִפְּנֵי שֶׁהוּן
כְּקָרְקַע. מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת שֶׁהִתּוֹרָה קְרָאתוֹ (שְׁמוֹת כ) מִזְבַּח אֲדָמָה **[כט]**.
וּמִזְבַּח הַזֶּהָב כְּתִיב (בְּמִדְבָר א) הַמְּנוֹרָה וְהַמִּזְבְּחוֹת, אֵיתִקֵּשׁ מִזְבְּחוֹת זֶה
לְזֶה. וְשִׁלְחוֹן הָאֵם אֶמְרוֹן דְּלֹא נִגְעוּ בוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהוּן מִצְפִּין. הֵכִי קֹאמֵר,
וְחֻכְמַיִם מִטְמָאִין וְאוֹמְרִין שֶׁצָּרִיכִין טְבִילָה גַם הֵם מִפְּנֵי שֶׁהוּן מִצְפִּין,
דְּאֵי לֹא הוּוּ מִצְפִּין יֵשׁ לְטַהֵרוֹ מִשׁוּם כְּלֵי יַעַץ הָעֵשׂוּיִין לְנַחַת **[ל]**. פְּרוּשׁ
אַחַר וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים דְּטַעַמָּא דְּאִין צָרִיכִין טְבִילָה לְפִי שֶׁהֵם מִצְפִּין **[לא]**
זֶהָב וְנַחֲשֶׁת וְצַפּוּיִן בְּטִיל לְגַבִּיהוֹן, וְהוּוּ כְּכֵלֵי יַעַץ הָעֵשׂוּיִין לְנַחַת שֶׁאִין
מִטְמָאִין, וְלֹא פְּלִיגֵי עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲלֵא בְּטַעַמָּא דְּמִילְתָּא בְּלַבַּד, כְּדִ
פְּרִשׁ הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת מִטְמָאֵי מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כו] וּבִפְתָּחֵי אֵיזֵר, הַהוֹלְכִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת, דְּאֵלוּ יִשְׂרָאֵל
לֹא הָיוּ רְאוּיִין לִילָדָּא אֲלֵא בְּעֶזְרַת כְּהֵנִים לְצָרְכֵיהֶם. רַש"י: **[כז]** וּבְמִנְוֵרָה.
בְּגִמְרָא מוּכַח דְּלֹא גְרָסִינָן [מִנְוֵרָה], מִשׁוּם דְּתַמְיֵד הָאֵמֹר בְּמִנְוֵרָה לֹא יוֹמֵם
וְלִילָה קֹאמֵר אֲלֵא מְלִילָה לְלִילָה. וְעַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כח]** וְתַטְמָאוּהוּ.
אֵף עַל גַּב דְּצַפּוּיִן בְּטִיל לְגַבִּיהוֹ, דְּרַחֲמֵנָא קְרִיָּה יַעַץ כְּדִכְתִּיב [חֲזַקְאֵל מ] הַמִּזְבַּח
יַעַץ וְגו' וַיִּדְבֵּר אֵלֵי זֶה הַשִּׁלְחוֹן אֲשֶׁר לְפָנָי הוּ, וְכֵלֵי יַעַץ הָעֵשׂוּיִין לְנַחַת נְמִי לֹא הָיוּ.
דְּכִתִּיב [וַיִּקְרָא כד] הַשִּׁלְחוֹן הַטְּהוֹר, מִכָּל דְּטָמָא. מְלַמֵּד שֶׁמִּגְבִּיהוֹן אוֹתוֹ
וּמִרְאִין בוֹ לְעוֹלֵי רַגְלִים לָחֵם הַפָּנִים וְאוֹמְרִים לָהֶם רְאוּ חֲבַתְכֶם לְפָנָי
הַמְּקוֹם, סְלוּקוּ כְּסִדּוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר [שְׁמוֹאֵל א כא] לְשׁוּם לָחֵם חֵם בְּיוֹם הַלְקָחוֹ.
גְּמָרָא: **[כט]** וְקִשְׁיָא לִי דְלִמְאֵי צָרִיד לְזֶה, דְּהָא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לֹא הָיָה בוֹ אֲלֵא
מִקְשָׁה דְּאַבְנִים וְסִיד כּו' וְהָרִי הוּא כְּשֶׁאֵר חוֹמַת אֲבָנִים שֶׁלֹּא מִצְאָנוּ בָּהּ
טְמָאָה אֲלֵא הַנְּגַעִים וְלֹא מַגְעוֹת. וְאֶפְשָׁר דְּהֵכִי קֹאמֵר, אֵלוּ הָיָה מִזְבַּח
הַנְּחֹשֶׁת כְּמוֹ בֵּימֵי מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, אֵי נְמִי אִם לְעֵתִיד יַעֲשׂוּהוּ מִשְׁל
נְחֹשֶׁת, יִהְיֶה דִּינוֹ גַם כֵּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה טְעוּן טְבִילָה, מִדְּקָרְאוּ מִזְבַּח אֲדָמָה, וְאֵי
לֹא הֵכִי הָיוּ טְמָא מִפְּנֵי צַפּוּיִן: **[ל]** דְּדוּמְיָא דְּשֶׁק בְּעִינָן, דְּמִטְלִיל מְלֵא וְרִיקוֹן,
כְּדִילִיף בְּגִמְרָא מְקָרָא: **[לא]** מִשְׁמַע דְּאֵי לָאו מִצְפִּין הָיוּ טְמָא וְכו', וְהָדָר
קֹאמֵר וְהָיוּ כְּלֵי יַעַץ דְּמִשְׁמַע דְּמִשׁוּם כְּדִ הֵם טְהוֹרִין וְלֹא מִשׁוּם הַצַּפּוּיִן.
וּבְגִמְרָא רַבְּנָן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קֹאמְרֵי מֵאֵי דְעֵתָד, מִשׁוּם דְּמִצְפִּין מְבִטֵּל בְּטִיל

צפויין גבייהו. ופרש רש"י מאי דעתך, דילפית טעמא מדקרינהו אדמה, הא לאו הכי טמאין אף על גב דעשויין לנחת מפני שהם מצפין ובעי למימר שהצפוי מבטלן והנה ליה ככלי מתכות, מבטל בטל צפויין לגבייהו דרחמנא קרא עץ לכולהו, ובלאו האי קרא נמי לא מקבלי טמאה. עד כאן. ולדבריו האי מפני שהן כו' הוא נתינת טעם לדברי רבי אליעזר דאצטריד לקרא משום דאי לאו הכי סבירא ליה דהווי טמאין, וטעמיה מפני שהם מצפין, ומאי דמהדרי רבנן אינו אלא בכת המאמר וכמתמיהין מפני שמצפין קאמרת אתמהה הא בטל גבייהו. וזה שכתב הר"ב בשם הרמב"ם הינו שהרמב"ם פסק פלישנא בתרא כו'. (עין שם בתוספות יום טוב בשם הפסוק משנה כמשמעות תחלת לשון הר"ב דעל ידי הצפוי הם טהורין, ומסיק) ודברי הר"ב סותרין זה את זה, דתחלת דבריו דטעמא דטהורין מפני הצפוי, וסוף דבריו דטעמא שהן כלי עץ העשוי לנחת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין וכו' : זהו לפי שבני אדם היו מעורבים במקדש ברגלים כמו שנצטוינו יראה כל זכורך אבל היו נזהרים בשולחן לבדו לפי שאמר השם יתעלה לפני תמיד ואי אפשר לסלקו ולשום אחר במקומו : (רמב"ם)

